

374 181
๘/ 463ก
ร. 2

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่
วิธีเรียนแบบขั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญาโท

ของ

ศิริพร กิจเกื้อกูล

15 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ธันวาคม 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่
วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ศิริพร กิจเกื้อกูล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
ธันวาคม 2538

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกัน ร่วมงานกัน และประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดา และเพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 430 คน ที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนแบบชั้นเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2538 ในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าตัวเลือก และคำถามแบบปลายเปิดการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที่ -

ผลการวิจัยพบประเด็นที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง สามด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน และด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสามด้าน
4. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสามด้าน
5. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันและด้านการมีการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นักศึกษาผู้ใหญ่ได้ระบุปัญหา สำคัญได้แก่ เด็กไม่ให้เกิดเกียรติและไม่ให้ความเคารพ
 ผู้ใหญ่ ขาดความร่วมมือและความสามัคคี และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และได้เสนอแนะ
 เกี่ยวกับการเรียนการสอนว่าควรเคร่งครัดในกฎระเบียบวินัย ควรมีการลงโทษอย่างจริงจัง
 และกิจกรรมการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้มีความเสียสละ มีความสามัคคีและเห็นแก่
 ประโยชน์ส่วนรวมเป็นประการสำคัญ

THE STUDY ON THE OPINIONS CONCERNING DEMOCRATIC BEHAVIOR
OF THE ADULT EDUCATION STUDENTS AT THE UPPER
SECONDARY LEVEL IN BANGKOK METROPOLIS

AN ABSTRACT

BY

SIRIPORN KIJKUAKUL

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

December 1995

The purposes of this research were to study the opinions concerning democratic behavior of the adult education students at the upper secondary level in Bangkok Metropolis in three aspects : respect to one another, sharing, cooperating, and coordinating; and confidence in the intellectual process; to compare the opinions of the adult education students as classified by gender, age, occupation, and fathers' educational qualifications; and to gather additional opinions about problems and suggestions related.

The sample of this study consisted of 430 adult education students in upper secondary schools in Bangkok Metropolis in the Academic Year of 1995 (B.E. 2538). The data were collected through the five-point rating-scale questionnaire. The statistics used for analyses of the data were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The main research findings were summarized as follows :-

1. The adult education students' opinions concerning democratic behavior in three aspects were at a high level.
2. There was no significant difference in the male and female adult education students' opinions concerning democratic behavior in the aspects of respect to one other, and sharing, cooperating and coordinating, but there was significant difference at the .05 level in the aspect of confidence in the intellectual process.
3. There was no significant difference in the adult education students' opinions concerning democratic behavior in all three aspects according to their different ages.
4. There was no significant difference in the adult education students' opinions concerning democratic behavior in all aspects according to their different occupations.

5. There was significant difference in the .05 level in the adult education students' opinions concerning democratic behavior in the aspects of respect to one another, and sharing, cooperating and coordinating when compared according to fathers' educational qualifications.

6. The adult education students identified some important problems on the youth lacking respect for the elders, lacking cooperation and harmony, and lacking self-confidence. They also gave suggestions on instruction that there should be more strict discipline and serious punishment, and teaching and learning activities should promote spirit of self-sacrifice, harmony, and public interest.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

.....กรรมการ

(ดร.วิชัย ตันศิริ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

.....กรรมการ

(ดร.วิชัย ตันศิริ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 28 ... เดือน ... พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความสามารถในการให้คำปรึกษา แนะนำ การศึกษาวิจัย การเรียบเรียงและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ ดร.วิชัย ต้นศิริ กรรมการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์ หัวหน้าภาควิชา การศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่อนุเคราะห์ เป็นกรรมการสอบปากเปล่าเกี่ยวกับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ร่วมกับคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ดร.วิเชียร เกตุสิงห์) ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือและจัดทำในเรื่องสถิติ ขอขอบคุณ ดร.วิชัย ต้นศิริ ดร.ฉวีพร บุญพูนันท์ อาจารย์มยุรี จารูปาน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบเครื่องมือและได้ให้คำแนะนำแก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนบางปะกอก วิทยาลัย โรงเรียนวัดนาลนรติศ โรงเรียนวัดคฤสคาราม โรงเรียนโมลิมบูรณะ โรงเรียน เทพศิลา และโรงเรียนวัดธาตุทอง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

และขอกราบขอบพระคุณ นายยืน นางพิกุล หงษ์สูง ซึ่งเป็นบิดามารดาของผู้วิจัย ดร.วิชัย ต้นศิริ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คุณอิสระ กิจเกื้อกูล ค.ญ.สกวรัตน์ กิจเกื้อกูล และ ค.ช.พุทธิกานต์ กิจเกื้อกูล และคุณบุญเลิศ คำดี ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี คุณค่าและ ประโยชน์ที่จะได้จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา คุณครูอาจารย์ ทุก ๆ ท่าน ด้วยความเคารพเป็นอย่างยิ่ง

ศิริพร กิจเกื้อกูล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายและความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ...	8
ความหมายพฤติกรรมประชาธิปไตย	12
การศึกษากับประชาธิปไตย	18
เนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ...	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
สมมุติฐานในการศึกษาวิจัย	27
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	29
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	31
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	32

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	35
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35
การแปลความหมายและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	35
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล	36
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักศึกษาผู้ใหญ่	37
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักศึกษาผู้ใหญ่	93
ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความคิดเห็นปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	121
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	125
ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย	125
ความสำคัญของการศึกษาวิจัย	125
ขอบเขตของการวิจัย	125
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	126
การเก็บรวบรวมข้อมูล	126
การวิเคราะห์ข้อมูล	126
สรุปผลการศึกษาวิจัย	127
การอภิปรายผล	133
ข้อเสนอแนะ	147
ข้อเสนอแนะทั่วไป	147
ข้อเสนอแนะในการท้าวิจัยครั้งต่อไป	147
บรรณานุกรม	148

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	153
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	154
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	156
ภาคผนวก ค แบบสอบถามสำหรับการวิจัย	165
ประวัติย่อของผู้วิจัย	174

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน	29
2	จำนวนความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ ...	36
3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่	38
4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่	40
5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหาของ นักศึกษาผู้ใหญ่	42
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ชาย ..	45
7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่หญิง ..	47
8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ อายุ 20 ปี และต่ำกว่า	49
9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ อายุ 21 ปีขึ้นไป	51
10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มิงานทำ	53

11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ไม่มีงานทำ	55
12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า	57
13	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า	59
14	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ชาย	61
15	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่หญิง	63
16	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 20 ปีและต่ำกว่า	65
17	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 21 ปีขึ้นไป	67
18	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีงานทำ	69

19	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่มีงานทำ	71
20	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า	73
21	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า ..	75
22	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของ นักศึกษาผู้ใหญ่ชาย	77
23	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของ นักศึกษาผู้ใหญ่หญิง	79
24	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของ นักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 20 ปีและต่ำกว่า	81
25	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของ นักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 21 ปีขึ้นไป	83
26	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีงานทำ	85

27	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่มีงานทำ	87
28	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของ บิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า	89
29	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของ บิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า	91
30	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพ ซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศ	94
31	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอายุ	96
32	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอาชีพ	99
33	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา	102
34	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศ	105
35	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอายุ	107

36	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอาชีพ	109
37	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา	111
38	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศ	113
39	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอายุ	115
40	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอาชีพ	117
41	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา	119
42	ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัญหา	121
43	ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อเสนอแนะ	123

บทนำ

ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในปัจจุบันเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะว่าประชาธิปไตยเป็นระบบที่ส่งเสริมให้ประชาชนส่วนใหญ่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ เป็นระบบที่ให้สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและให้ความเคารพในศักดิ์ศรีของบุคคล และนอกจากนี้ระบบประชาธิปไตยยังเป็นระบบที่ส่งเสริมความเป็นมนุษย์และมีศักยภาพที่จะพัฒนามนุษย์ให้มีความสูงส่งทางจิตใจยิ่งขึ้น

การปกครองในทุกรูปแบบย่อมมีปัญหา แต่ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยถือได้ว่าเป็นระบบที่เลวร้ายที่สุดโดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับระบบเผด็จการซึ่งเป็นระบบที่ไม่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง ฉะนั้นแม้ระบบประชาธิปไตยจะเป็นระบบที่มีปัญหามากมายก็สมควรจะได้พัฒนาให้มีความมั่นคงแข็งแรงและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้นในสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ กระบวนการของประชาธิปไตยได้กลายเป็นกระแสพลังทางการเมืองที่มีความรุนแรงมาก ประเทศที่เป็นระบบเผด็จการหลายแห่งได้ล่มสลายไปในช่วง 5 ปีที่แล้วมา

ทั้งนี้เพราะระบบเผด็จการนั้นไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาของสังคมในยุคสมัยใหม่ได้ เนื่องจากมีกรอบจำกัดและมีความเป็นเผด็จการของระบบพรรค ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าหลาย ๆ ประเทศที่เป็นระบบเผด็จการได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น และเริ่มใช้กลไกของตลาดเสรี และให้เสรีภาพทางความคิดแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

สังคมไทยได้มีการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาครบ 60 ปี ใน พ.ศ. 2535 แล้ว ระบอบประชาธิปไตยของเราก็นับเป็นเพียงแต่ในนาม (วิชัย ตันศิริ. 2536 : คานา) ประวัติศาสตร์การปกครองของไทยในยุคต้น ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนกระทั่งถึงปี 2516 เป็นประวัติของการรัฐประหารสลับกับช่วงสมัยสั้น ๆ ของการปกครองโดยระบบรัฐสภา และเพิ่งหลังปี พ.ศ. 2516 หลังการเดินขบวนของนิสิตนักศึกษา ที่ทำให้ประชาชนเริ่มมีส่วนและทำให้กระแสความนึกคิดทางประชาธิปไตยได้รุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้ในช่วงหลังของประวัติศาสตร์การเมืองไทยได้มีการปกครองโดยระบบรัฐสภาในระยะเวลาที่ยาวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าความพยายามทำการรัฐประหารโดยฝ่ายทหารนั้นไม่เป็นผลสำเร็จ และแม้แต่ครั้งสุดท้ายที่เกิดกรณีการยึดอำนาจของคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ยังไม่สามารถอยู่ยั่งยืนแสดงให้เห็นว่ากระแสของความเป็นอุดมคติและพลังทางประชาธิปไตยได้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และในกรณีของพฤษภาทมิฬเมื่อปี พ.ศ. 2535 ก็เช่นเดียวกัน ซึ่งให้เห็นว่าชนชั้นกลางเริ่มมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยยังมีอยู่อีกหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องของความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาเรื่องนี้อาจสืบเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เป็นต้นว่ามีพรรคการเมืองมากเกินไปทำให้ไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลที่มีเสียงส่วนใหญ่ได้ ระบบรัฐบาลแบบผสมนี้ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในเชิงเอกภาพ นโยบายและความขัดแย้ง นอกจากนี้ภายในแต่ละพรรคยังมีปัญหาในเรื่องระเบียบวินัย พรรคการเมืองยังขาดความเข้มแข็งและการจัดองค์กรไม่ถึงระดับรากหญ้าคือมวลชนสมาชิกของพรรคยังไม่แพร่หลายไปถึงระบบล่างของการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือสังคมและวัฒนธรรมไทยไม่คุ้นเคยกับระบบการปกครองแบบนี้ เพราะระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบบที่ต้องยึดถือเอาวิถีชีวิตของการเป็นประชาธิปไตยเป็นแนวทางของการดำเนินการทางการเมืองด้วย นักคิดทางการเมืองหลายคนมีความคิดเช่นนั้น ตัวอย่างเช่น มั่น พิศนาคย์ (2537 : 2) ได้กล่าวว่า ประชาธิปไตยไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการปกครองเท่านั้น แต่เป็นวิถีทางการดำเนินชีวิตด้วยและ สาโรช บัวศรี (2520 : 66) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า ประชาธิปไตยคือวิถีชีวิต คือการอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งกาย วาจา ไม่ก้าวร้าวในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบ ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม และมีความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา

วิถีชีวิตของคนไทยในสังคมแบบประชาธิปไตย อาจแตกต่างจากวิถีชีวิตของสังคมประชาธิปไตยแบบตะวันตก เช่นมีระบอบอุปถัมภ์กัน ระบบยึดตัวบุคคลเป็นสำคัญ จึงอาจขาดความเคารพในเหตุผล ขาดความร่วมมือร่วมใจ ขาดการแบ่งแยกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม ขาดความมีใจกว้าง และเปิดกว้างเพื่อให้ยอมรับทัศนะที่แตกต่างกัน มองเห็นบุคคลอื่นว่าไม่เท่าเทียมกัน และขาดความรู้สึกรู้สึกว่ากิจการของสาธารณะและประโยชน์ส่วนร่วมสำคัญมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ผลการสำรวจทัศนคติความคิดเห็นที่กระทรวงมหาดไทยจัดทำขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2532 ได้ชี้ให้เห็นว่าคนไทยจำนวนไม่น้อยที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องต้องห้าม

(กระทรวงมหาดไทย. 2532 : 49) ความรู้สึกลงในทางลบต่อกิจการทางการเมืองเช่นนั้นย่อมไม่ส่งเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ดังที่เห็นได้ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะมีเสถียรภาพต้องอาศัย "คน" เป็นสำคัญ เพราะคนคือส่วนที่สำคัญที่สุดของระบบ อย่างไรก็ตามการพัฒนาคนให้มีพฤติกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตประชาธิปไตยต้องอาศัยระบบการศึกษา เพราะระบบการศึกษาเป็นระบบกล่อมเกลางานสังคมและวัฒนธรรม หน้าที่ของการศึกษานั้นทั้งการถ่ายทอดวัฒนธรรม ถ่ายทอดความรู้ฝึกทักษะด้านอาชีพ และกล่อมเกลารูปลักษณ์ใจคอของคน ดังนั้นระบบการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ความสำคัญของการศึกษาต่อการพัฒนาประชาธิปไตยนี้ได้รับการยืนยันอย่างเข้มแข็งจากรัฐบาลแทบทุกรัฐบาล ตลอดจนนักวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติ เห็นได้จากรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุเรื่องนี้ไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ตามนโยบายข้อ 7 ในเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 247) กล่าวถึงการส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการพัฒนาประชาธิปไตย มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวและทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เห็นคุณค่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความสำนึกที่ต้องร่วมกันปกป้องและพัฒนาประเทศชาติ และในการวางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ในส่วนที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาข้อที่ 3.3.2 ได้เขียนไว้ว่า

พัฒนาระบบการเมืองให้มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยอย่างเป็นวิถีชีวิตให้มีค่านิยม วัฒนธรรม กติกา และวิธีการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสังคมไทยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ยั่งยืน (กระทรวงสาธารณสุข. 2538 : 20)

การพัฒนาการเมืองไทยเน้นไปที่การพัฒนาวิถีชีวิต ค่านิยม วัฒนธรรม และอุดมการณ์ โดยใช้กระบวนการศึกษาจึงเป็นวิธีการที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษามีข้อจำกัดโดยเฉพาะในระบบมัธยมศึกษา ยังมีประชาชนส่วนใหญ่อยังไม่จบการศึกษาระดับนี้ ผลการวิจัยและค้นคว้าของสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย (2534 : ตาราง 1.2) ได้

แสดงว่าร้อยละ 83 ของประชากรที่อยู่ในแรงงานมีการศึกษาเพียงประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า และงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติยังแสดงให้เห็นว่า แรงงานไทยที่มีงานทำมีเพียงร้อยละ 8.7 เท่านั้น ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (วิชัย ต้นศิริ. 2538 : 115) วิธีการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นวิถีทางที่จะเข้าศึกษากลุ่มเยาวชนและผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนได้อย่างมาก การศึกษานอกโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้พลาดโอกาสการศึกษาในระบบที่อยู่นอกระบบมีโอกาสมากขึ้น และได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดของการศึกษาตลอดชีวิต (สุนทร โคตรบรรเทา. 2524 : 9) และในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นได้มีการจัดหลายวิธีคือ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน วิธีเรียนแบบทางไกล และวิธีเรียนแบบตนเอง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจะได้ทราบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน อาชีพต่างกัน การศึกษาของบิดาต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหาโดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพของนักศึกษา ระดับการศึกษาของบิดา
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหา

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะได้แนวทางในการฝึกอบรมและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมประชาธิปไตยแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ในระบบโรงเรียน และประชาชนนอกระบบโรงเรียนทั่วไปต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นพฤติกรรมประชาธิปไตยเฉพาะของนักศึกษาผู้ใหญ่วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครใน 3 ด้าน คือ

- 1.1 การมีความเคารพซึ่งกันและกัน
- 1.2 การแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน
- 1.3 การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา

2. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนแบบชั้นเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2538 เขตกรุงเทพมหานครซึ่งมี 16 โรงเรียน จำนวน 3,000 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากกลุ่มประชากรข้างต้นโดยวิธีการเลือกแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

3.1 เลือกโรงเรียนตัวอย่างโดยกาหนดร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนโรงเรียน 8 โรงเรียน

3.2 ในแต่ละโรงเรียนตัวอย่างที่ได้ตามข้อ 3.1 สุ่มห้องเรียนตัวอย่างมาร้อยละ 25 ของห้องเรียนทั้งหมดโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ห้องเรียนจำนวน 17 ห้อง

3.3 ให้นักศึกษาผู้ใหญ่ทุกคนในห้องเรียนที่สุ่มได้ตามข้อ 3.2 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้จำนวนรวมทั้งหมด 420 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่า 353 คน ที่ได้จากการคำนวณตามสูตรยามาเน่ (Yamane) ให้ความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2533 : 297 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1967 : 886 - 887)

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่

4.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- /
- 2) หญิง

4.1.2 อายุของนักศึกษา

- 1) 20 ปีและต่ำกว่า
- 2) 21 ปีขึ้นไป

4.1.3 อาชีพของนักศึกษา

- 1) มีงานทำ (ไปรกระบุ.....)
- 2) ไม่มีงานทำ

4.1.4 ระดับการศึกษาของบิดา

- 1) ประถมศึกษาและต่ำกว่า
- 2) มัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ

4.2.1 การมีความเคารพซึ่งกันและกัน

4.2.2 การแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน

4.2.3 การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกทั่ว ๆ ไปของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดในที่นี้ หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่วิธิเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

2. พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง ความโน้มน้าของบุคคลที่จะให้ความร่วมมือกับสมาชิกอื่นของกลุ่มเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และของบุคคลแสดงออกได้ใน 3 ด้าน คือ

2.1 การมีความเคารพซึ่งกันและกัน คือ ทุกคนจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งกาย วาจา และความคิด ทุกคนย่อมเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ทุกคนย่อมแสดงความคิดเห็นออกมาโดยไม่ล่วงเกินผู้อื่น ให้โอกาสและเคารพในความคิดเห็นของคนทุกคน รวมถึงการเคารพในสถาบันสำคัญของประเทศ เช่น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2.2 การแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ได้แก่ การทำงานร่วมกัน โดยใครนัดทางไหนก็แบ่งงานนั้นไปทำโดยไม่บ้ายเบี่ยงหรือหลีกเลี่ยง ร่วมมือกันทำตามอัตรา และประสานงานกันหมด โดยทำตามที่ได้ตกลงกันตามแผนที่วางไว้ให้ลุล่วงไปด้วยดี

2.3 การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา คือ การมีเหตุผลในการทำงาน การค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องที่ถูกต้องมาใช้ในการทำงาน

3. นักศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนวิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2538 ในเขตกรุงเทพมหานคร

4. วิธีเรียนแบบชั้นเรียน หมายถึง วิธีเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญวิธีหนึ่งใน 3 วิธีคือ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน วิธีเรียนทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่พลาดหรือขาดโอกาสจากการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่สนใจทั่วไปได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมซึ่งนักศึกษาที่ไปเรียนจะใช้เวลาเรียนในตอนเย็นเวลาประมาณ 17.00 - 20.00 น. และเมื่อได้ศึกษาตามหลักสูตรแล้ว ก็จะได้รับประกาศนียบัตรให้จบหลักสูตรของแต่ละระดับ

5. อาชีพของนักศึกษา หมายถึง ลักษณะอาชีพของนักศึกษาที่ประกอบอาชีพหลักที่สามารถหารายได้ให้แก่นักศึกษา แบ่งเป็น มีงานทำกับไม่มีงานทำ

6. อาชีพมีงานทำ หมายถึง ลักษณะการประกอบอาชีพที่มีรายได้เป็นรายเดือนหรือรายวัน หรืออื่น ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ความหมายและความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ความหมายพฤติกรรมประชาธิปไตย การศึกษากับประชาธิปไตย เนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

คานิยามของประชาธิปไตยมีหลายรูปแบบหลายประการ การศึกษาเปรียบเทียบคานิยามต่าง ๆ จะทำให้เกิดแนวคิดที่กว้างขวาง ขอเริ่มด้วยคานิยามของสำนักเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (2535 : 14) ซึ่งได้สรุปความหมายของประชาธิปไตยดังนี้

คำว่า "ประชาธิปไตย" นั้น พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2493 ให้ความหมายไว้ว่าเป็น "แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่" ส่วนคำว่า "ประชา" หมายถึง หมู่คน "ประชาชน" หมายถึง บรรดาพลเมือง ในพจนานุกรมฉบับเดียวกันได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "ระบอบ" เอาไว้ว่าแบบอย่าง ธรรมเนียมระเบียบการปกครอง ดังนั้นคำว่า "ระบอบประชาธิปไตย" จึงน่าจะมีความหมายว่า แบบอย่างหรือธรรมเนียมการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่

วิสุทธ์ โพธิ์แท่น (2524 : 13 - 19) ได้กล่าวถึงความหมายของประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้คือ คำว่าประชาธิปไตยมาจากภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจากภาษากรีก คือ Demos = Kratein = Demokratia ซึ่งหมายถึงการปกครองโดยมีผู้ถูกปกครอง และ วิสุทธ์ โพธิ์แท่น ยังได้อ้างแนวคิดของ เฮบราฮัม ลินคอล์น ซึ่งให้ความหมายของประชาธิปไตย คือ การปกครองโดยมีรัฐบาลเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนนั้นย่อมาหมายความว่า นั่นที่จะให้ประชาชนมีการปกครองตนเอง นั่นคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปกครองและตัดสินใจในการดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดนั้น

ความหมายต่าง ๆ ของประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในภายหลังนั้น อาจแบ่งเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ ความหมายแคบ กับความหมายกว้าง สำหรับความหมายแคบถือว่าประชาธิปไตยเป็นแต่เพียงรูปการปกครองแบบหนึ่งเท่านั้น แต่มีลักษณะเป็นพิเศษ คือประชาชนในแต่ละประเทศมีสิทธิ อำนาจ และโอกาสที่จะเข้าควบคุมกิจการทางการเมืองของชาติหรือพูดให้ง่ายเข้าก็คือ ประชาชนมีอำนาจปกครองตนเอง ส่วนในความหมายกว้างประชาธิปไตยหมายถึงปรัชญาของสังคมมนุษย์ หรือวิถีชีวิตที่ยึดถืออุดมคติและหลักการบางประการที่กำหนดแบบแผนแห่งพฤติกรรมระหว่างมนุษย์ในสังคมในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ความหมายประเภทหลังนี้มุ่งถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในแบบประชาธิปไตย เช่น ในกิจการทางการเมืองก็ต้องการให้ประชาชนแต่ละคนมีส่วนในการกำหนดนโยบายในการปกครองบ้านเมือง ในทางเศรษฐกิจก็มุ่งให้ประชาชนมีเสรีในการประกอบทางเศรษฐกิจ หรือมีเงินนั้นก็ให้บุคคลได้รับหลักประกันในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ หรือได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจในด้านสังคมก็ต้องการให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมทางสังคม ไม่ต้องการให้มีการกดขี่ระหว่างกลุ่มระหว่างชั้น หรือเกิดระบอบอภิสิทธิ์ชนในชาติ ส่วนในทางวัฒนธรรมก็มุ่งสร้างค่านิยมและแบบแผนประเพณีที่ยึดถือการประนีประนอม การใช้เหตุผล การยอมรับนับถือคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ ความเข้าใจ และเห็นประโยชน์ในการร่วมมือกันประกอบกิจการงานเพื่อส่วนรวม ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมโดย ไม่คิดว่าจะกอบโกยผลประโยชน์เพื่อส่วนตัวแต่ฝ่ายเดียว การยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่ชอบธรรมและเหมาะสมกับกาลสมัย ตลอดจนการดำรงชีวิตในลักษณะที่ยอมรับความสำคัญของบรรดาสมาชิกที่อยู่ในสังคมเดียวกัน

สาโรช บัวศรี (2520 : 66) ได้ให้ความหมายประชาธิปไตยเป็น 3 สถานะ คือ

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติ ซึ่งหมายถึงการมีศรัทธา และความเชื่อในสิทธิปัญหา เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ เทิดทูนอิสรภาพและเสรีภาพของมนุษย์
2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง และวิธีการจัดระเบียบการปกครอง หมายถึง ระบบการเมืองที่ถือว่าอำนาจเป็นของประชาชนหรือมาจากประชาชนรัฐเป็นเพียงผู้ได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่ปกครองแทนประชาชนเท่านั้น และประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจแทนตนได้ โดยการเลือกตั้งที่มีกำหนดวาระถือว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

3. ประชาธิปไตยในฐานะเป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง การอยู่ร่วมกัน ปกปักรักษาด้วยความเคารพทั้งกายและวาจา ไม่ก้าวล่วงในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบและทบทวนนโยบายเพื่อความผาสุกของส่วนรวม ตลอดจนการใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาทั้งมวล

นอกจากนี้ยังมีนักรัฐศาสตร์อีกหลายท่านที่ทำให้จำกัดความของระบบประชาธิปไตย ว่าเนื้อแท้ของประชาธิปไตยก็คือความปรารถนาของมนุษย์ที่จะยอมรับนับถือและรักษาไว้ซึ่ง ความสำเร็จของตนเอง รวมตลอดถึงความเสมอภาคระหว่างบุคคลในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และสิ่งสำคัญยิ่งในระบอบประชาธิปไตยก็คือความเสมอภาค และความเสมอภาคนี้เองเป็นที่มาแห่งเสรีภาพ นอกจากนี้ประชาธิปไตยยังเป็นแนวความคิดและการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่ความผาสุกร่วมกันของปวงชน โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชน นั้นเองเป็นเครื่องนำทาง หัวใจของประชาธิปไตยจึงอยู่ที่ "ความผาสุกร่วมกัน" ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางมาก เพราะครอบคลุมถึงเสรีภาพทางการเมือง มาตรฐานการครองชีพ ในระดับที่ดี การให้การศึกษาปลูกฝังและอบรมที่เสริมสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์ และการกระจาย ผลผลิตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงไปสู่ชุมชน นอกจากนี้ประชาธิปไตยในความหมายที่แคบที่สุด หมายถึงรัฐบาลที่ดีเอาเจตนารมณ์ของประชาชนฝ่ายข้างมากเป็นหลักและประชาธิปไตยยังเป็นที่รูปแบบการปกครองและวิถีชีวิตอีกด้วย ซึ่งทั้งสองด้านนี้จะต้องดำเนินไปด้วย (กองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายใน. 2535 : 142)

กล่าวโดยสรุป ประชาธิปไตยจึงมีความหมายทั้งรูปแบบการปกครองและปรัชญาในการดำรงชีวิตร่วมกันของมนุษย์ ในแง่การปกครอง มุ่งถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะ เข้าร่วมกำหนดนโยบายต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลที่เกิดขึ้นในระบอบนี้ จะเป็นเสมือนเครื่องมือที่ชวนให้ประชาชนได้บรรลุจุดหมายปลายทางที่สำคัญ นั่นคือความผาสุกของประชาชนทั้งมวล

ความผาสุกของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง เสรีภาพ ที่บุคคลอาจมีและใช้ได้อย่างเต็มที่ แต่จะต้องได้สัดส่วน หรือสอดคล้องกับหลักความมั่นคง ความปลอดภัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวัสดิการของส่วนรวม โอกาส ที่บุคคลจะสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และทุกคนควรจะได้มีโอกาสเท่าเทียมกันส่วนจะใช้โอกาสได้มากน้อยแค่ไหนเพียงไรนั้น ก็แล้วแต่ความสามารถของแต่ละคน และความเจริญก้าวหน้าในด้านสติปัญญา ความ

สามารถและบุคลิกภาพของบุคคล และการที่ประชาชน มีศักดิ์และสิทธิจะเป็นเจ้าของประเทศ ด้วยการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจปกครองตนเอง

การปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตย พอสรุปได้ว่าเป็นหลักการใหม่ ๆ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

หลักประการที่ 1 อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน หมายถึง ประชาชนในประเทศนั้น ๆ จะต้องมียุติธรรม และมีความเสมอภาคทางการเมืองโดยเท่าเทียมกัน

หลักประการที่ 2 คือจะต้องมีการเลือกตั้งทั่วไป

หลักประการที่ 3 ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมเข้าไปบริหารประเทศ

หลักประการที่ 4 คือกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนจะต้องมีอำนาจในการปกครองคือเข้าไปจัดตั้งรัฐบาล และรัฐบาลที่จัดตั้งนั้นจะต้องทำงานในขอบเขตที่กำหนด จะลิดรอนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไม่ได้ เช่น จะไปออกกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามพูด ห้ามพิมพ์ ห้ามโฆษณา ห้ามตั้งพรรคการเมือง ห้ามไม่ให้ประชาชนเลือกอาชีพได้ตามใจชอบไม่ได้ เป็นต้น

การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีแนวคิดรากฐานที่สำคัญคือ

1. การมองโลกและมองคนในแง่ดี กล่าวถึง ถ้ากลุ่มบุคคลผู้มีอำนาจในประเทศ เชื่อว่าคนทั้งหลายเป็นคนดี สามารถใช้เหตุใช้ผล ตลอดจนสามารถที่จะปกครองตนเองได้ไม่มากนักน้อย โอกาสที่เขายอมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองย่อมมีขึ้นได้

2. รัฐและรัฐบาลเป็นเหมือนอุปกรณ์ในการรักษาความผาสุกของประชาชน รัฐบาลเป็นผู้บริหารงานในนามของรัฐในอันที่จะสร้างความเจริญ และความผาสุกให้แก่สังคม ดังนั้นตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว รัฐบาลย่อมถือว่าตนเป็นผู้บริการประชาชน

3. สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลพึงได้รับการส่งเสริมมากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้ รวมทั้งสิทธิของเอกชนที่จะได้รับการยกย่องนับถือเสมอหน้ากัน ตลอดจนสิทธิของบุคคลที่จะแสดงความคิดเห็นดีเห็นชอบ หรือคัดค้านก็พึงได้รับการคุ้มครอง ดังนั้นการกระทำใด ๆ ของบุคคลจึงต้องได้รับการคุ้มครอง และส่งเสริมปราบที่ยังไม่ขัดต่อประโยชน์ของส่วนรวม

4. การไม่ให้เกิดการสับสนต่อรัฐบาลที่เข้มแข็งประชาชน ซึ่งโดยวิถีทางประชาธิปไตย ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะให้รัฐบาลนั้นพ้นจากอำนาจไปแล้วทำการเลือกรัฐบาลใหม่ที่คาดว่าจะอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนได้ขึ้นแทน

กล่าวโดยรวมแล้วการปกครองประเทศที่จะไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยได้นั้น "คุณภาพของประชาชน" เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะอย่างกว้างขวางโดยการแสดงความคิดเห็น ด้วยการพูดและการเขียน ตลอดจนดำเนินการทางการเมืองในฐานะเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง หรืออย่างน้อยก็จะต้องไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร และองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการเมือง ตลอดจนมีทัศนคติอุดมการณ์ทางการเมืองของตนเอง อีกทั้งจะต้องมีการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์และวิถีชีวิตของประชาธิปไตย อีกนัยหนึ่งก็คือจะต้องมีพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตย นั่นเอง

ความหมายของพฤติกรรมประชาธิปไตย

ได้มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมและบุคลิกภาพประชาธิปไตยไว้มากมาย ชัยพร วิชชาวุธ (2519 : 1) ได้กล่าวไว้ว่าพฤติกรรมหมายถึงการกระทำของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำนั้นจะทำได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวและไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม การพูด การเดิน การพระหริตตา การไต่ยืน การเข้าใจ การรู้สึกโกรธ การคิด ฯลฯ ต่างเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น

สุโท เจริญสุข (2520 : 2) ได้กล่าวไว้ว่าพฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการ ตอบสนองใดใดก็ได้ของคนหรือสัตว์ในสถานการณ์ต่าง ๆ อาการแสดงออกนี้อาจจะเป็นความเคลื่อนไหวที่สามารถสังเกตได้ บันทึกได้ รวมทั้งการพูด การเขียน การเปลี่ยนแปลงของการหายใจ การเต้นของหัวใจ เป็นต้น ซึ่งอาการทั้งหมดนี้ เราสามารถศึกษากันได้อย่างปรนัย ส่วนเรื่องของจิตนั้นเป็นสิ่งที่ชอบธรรม เราไม่สามารถศึกษาตรวจวัดได้ เราจึงศึกษาพฤติกรรมแทนเพราะเห็นได้

ชุตตา จิตพิทักษ์ (2525 : 73) ได้กล่าวสรุปถึงสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพ

ธงชัย ลักคนสุวรรณ (2517 : 18) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตย คือ บุคลิกภาพรูปแบบหนึ่งซึ่งประกอบด้วยลักษณะนิสัยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเหมาะสมกับอุดมการณ์ ประชาธิปไตย ลักษณะนิสัยกลุ่มนี้ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความใจกว้าง การคำนึงถึงผู้อื่น การมีสามัคคีธรรม ความมีเอกสิทธิ์แห่งตน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นพลเมืองดี ในสังคมประชาธิปไตย ลักษณะนิสัยเหล่านี้เป็นตัวกำหนดวิธีการดำเนินชีวิต

ทิมพันธุ์ นาคะตะ (2517 : 58 - 61) ได้ทำการศึกษาบุคลิกและน้ำใจที่เป็น ประชาธิปไตย โดยสรุปประกอบด้วย

1. จะต้องมิจิตใจต้องการการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. มีความซื่อสัตย์และยึดมั่นในคุณค่าและศักดิ์ศรีของบุคคล จะต้องมีความเชื่อมั่นของ ความสามารถผู้อื่น และในความเสมอภาคของมนุษย์ รวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของ บุคคลอื่นในการพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกอื่น ๆ แม้ว่าสิ่งนั้นจะ ขัดแย้งกับความคิดเห็นของตนเองก็ตาม
3. จะต้องเคารพในกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย คือใช้วิธีตัดสินปัญหา ด้วยเสียงข้างมาก
4. จะต้องสนใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองโดยติดตาม ข่าวสารของบ้านเมือง สนทนากับปัญหาทางการเมืองกับผู้อื่น และพยายามมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจหรือในการกำหนดนโยบายของทางราชการ
5. จะต้องมีความสำนึกในหน้าที่ของตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้นว่า ปฏิบัติตามกฎหมาย และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม
6. จะต้องมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจในผู้อื่น และมีความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่ หรือสถาบันของทางราชการ
7. จะต้องรู้จักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และในทางสร้างสรรค์

ตรงต์ กานะสวัสดิ์ (2527 : 130 - 132) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของบุคคลที่เหมาะสม กับระบอบประชาธิปไตยว่า สิ่งสำคัญที่มีลักษณะประชาธิปไตยควรจะต้องมีคือ

1. ความเชื่อในความสามารถของมนุษย์ หมายความว่า จะต้องเชื่อว่ามนุษย์โดยทั่ว ๆ ไปในสังคม มีความสามารถที่จะตัดสินใจว่าอะไรควรอะไรไม่ควร มีความสามารถที่จะ พิจารณานโยบายทางการเมืองที่มีนักการเมืองเสนอขึ้นมา มีความสามารถที่จะเลือกผู้นำที่ดีได้

2. เป็นคนที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น และกล้าแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ คนที่มีลักษณะประชาธิปไตยจะต้อง ไม่คิดว่าความคิดของใครคนใดคนหนึ่ง จะถูกต้องและดีเสมอไป เพราะฉะนั้นการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งแม้จะอายุน้อยกว่า หรือมีความรู้ต่ำกว่า ก็จะต้องรับฟัง แม้เขาจะค้านตนก็ตามจะถือว่าเป็นธรรมดา ในขณะที่เดียวกันก็ต้องกล้าแสดงความคิดเห็นของตนออกไป ถึงแม้ว่าจะค้านกับความคิดเห็นของคนที่อยู่สูงกว่าก็ตาม เพราะถ้าไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนทั้ง ๆ ที่ไม่เห็นด้วยกับคนอื่นก็ตาม ก็จะทำให้คนนั้น ๆ ยอมรับอำนาจเผด็จการโดยง่าย

3. รู้จักขอบเขตหน้าที่ สิทธิ และเสรีภาพ กล่าวคือประชาชนในระบอบประชาธิปไตย มีทั้งหน้าที่และสิทธิควบคู่กันไป เพราะฉะนั้นประชาชนจะต้องเข้าใจในเรื่องนี้ว่าสิทธิที่จะพึงได้นั้น มีอะไรบ้าง เช่น สิทธิในร่างกาย ในทรัพย์สิน มีเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ในขณะที่เดียวกันบุคคลก็ต้องถือว่าเป็นหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น เวลาเลือกตั้งก็ต้องไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และคอยติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น รัฐบาลกำลังทำอะไรอยู่ นโยบายต่าง ๆ ที่สัญญาไว้ นำมาบริการหรือยัง เหล่านี้เป็นต้น ข้อสำคัญคือจะต้องมีความรู้ลึกว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความรับผิดชอบของตนเหมือนกัน

4. มีความคิดว่าตนมีประสิทธิภาพทางการเมือง หมายความว่าบุคคลจะต้องเชื่อว่า เขาสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ อาจจะเป็นโดยการเลือกตั้งหรือโดยวิธีอื่น เช่น ช่วยผู้สมัครที่ตนเห็นว่าดี หาเสียง หรือการเดินขบวนประท้วง การกระทำหรือไม่กระทำบางอย่างของรัฐบาล

5. มีค่านิยมอย่างมากแก่เสรีภาพ กล่าวคือ จะต้องเห็นว่าเสรีภาพเป็นสิ่งที่สำคัญ เสรีภาพในสิ่งที่เขาต้องกระทำ (ทราบเท่าที่ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น) การแสดงออกซึ่งความคิดเห็น การใช้จ่ายทรัพย์สินของตนเองตามใจชอบ การใช้เวลาตามสิ่งที่ตนต้องการทำ เป็นต้น

สาโรช บัวศรี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 20 ; อ้างอิงมาจาก สาโรช บัวศรี. 2520 : 66 - 68) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมประชาธิปไตยว่าเป็นลักษณะการแสดงออกที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย 3 ประการ คือ

1. การมีความเคารพซึ่งกันและกัน คือ ทุกคนจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งกาย วาจา และความคิด ทุกคนย่อมเคารพในความคิดของผู้อื่น ทุกคนย่อมแสดงความคิดเห็นออกมาได้ โดยไม่ล่วงเกินผู้อื่น ให้โอกาสและเคารพความคิดเห็นของคนทุกคนรวมถึงการเคารพในสถาบันสำคัญของประเทศ เช่น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. มีการแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน ได้แก่การทำงานร่วมกัน โดยใคร หนทางไหนก็แบ่งงานกันไปทำโดยไม่เกี่ยงเบี่ยงหรือหลีกเลี่ยง ร่วมมือกันทำตามอัธยาศัย และประสานงานกันหมด โดยทำตามที่ได้ตกลงกันตามแผนที่วางไว้ลุล่วงไปด้วยดี

3. การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา คือ การมีเหตุผลในการทำงาน การค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องที่ถูกต้องมาใช้ในการทำงาน

จากแนวคิดดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าพฤติกรรมประชาธิปไตย คือ การแสดงออกที่สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่สังเกตได้จากการกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง รวมถึงการเคารพในสถาบันสำคัญของประเทศพอจะสรุปได้ดังนี้

1. การมีความเคารพซึ่งกันและกัน เช่น

1.1 การเคารพในสถาบันที่สำคัญของประเทศ เช่น ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

1.2 การเคารพซึ่งกันและกันทางร่างกาย

1.3 การเคารพกันทางวาจา

1.4 การเคารพในสิทธิของผู้อื่น

1.5 การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น

1.6 การเคารพในกฎ ระเบียบของสังคมและกฎหมายของประเทศ

1.7 การใช้สิทธิและเสรีภาพในขอบเขต

2. การแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน เช่น

2.1 ร่วมกันทำงาน ทั้งกายและใจ

2.2 มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในหมู่คณะ

2.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2.4 รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวม และหน้าที่ต่อสังคม

3. การมีความร่วมมือในวิธีการแก้ปัญหา เช่น

3.1 การใช้ปัญหา ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ

3.2 ร่วมกันแก้ปัญหาโดยร่วมกันคิด ใช้เหตุผล

3.3 ใช้วิธีการทางปัญญา ในการโต้เถียงหรือหาข้อยุติต่าง ๆ

สังคมไทยในอดีตที่ผ่านมายังมีปัญหามากมาย คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมเท่าที่ควรต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เห็นได้จากในทางปฏิบัติมักจะมีปัญหาต่าง ๆ นานา เช่น การขาดเสถียรภาพของรัฐบาล การฉ้อราษฎร์บังหลวง การขาดความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความไม่สนใจของประชาชนในการเลือกตั้ง การยุบสภา การมีปฏิวัติรัฐประหาร สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้มีผลกระทบต่อพัฒนาประเทศและความมั่นคงเป็นอย่างยิ่ง

สาเหตุหลักอันหนึ่งที่ทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยต้องล้มลุกคลุกคลานตลอดมา ก็คือ คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเมืองเท่าที่ควร กระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองนี้จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งคำว่าวัฒนธรรมทางการเมืองนี้ ทินพันธุ์ นาคะตะ (2536 : 25) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ค่านิยม ทัศนคติ และความเชื่อทางการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากด้านจิตวิทยาสังคมและวัฒนธรรมของระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ ย่อมเป็นผลผลิตทั้งของประวัติศาสตร์ของระบบการเมืองและประวัติของมวลสมาชิกในระบบการเมืองนั้นและการที่ระบบการเมืองหนึ่ง ๆ จะดำรงอยู่ได้หรือจะพัฒนาขึ้นมามีความสำคัญต่อการที่สมาชิกในสังคมนั้น ๆ มีวัฒนธรรมการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่หรือการพัฒนาของระบบการเมืองดังกล่าวด้วย

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และพลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2524 : 26 - 27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยหลักของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. มีจิตใจต้องการการปกครองแบบประชาธิปไตย คือมีความต้องการให้มีการปกครองในระบอบนี้มากกว่าการปกครองในระบอบอื่นรวมทั้งจะต้องเห็นด้วยกับการปกครองแบบนี้ ว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน

2. มีความเชื่อและยึดมั่นในคุณค่าและศักดิ์ศรีของบุคคล มีความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้อื่น และความเสมอภาคของมนุษย์ รวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นทั้งในการพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกอื่น ๆ แม้ว่าสิ่งนั้น

จะขัดแย้งกับความคิดเห็นของคนก็ตาม คนที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย จะต้องมีความอดกลั้นต่อความหลากหลายในพฤติกรรมของผู้อื่น ตราบใดที่บุคคลนั้นยังไม่ละเมิดศีลธรรมและเสรีภาพของผู้อื่น

3. เคารพในกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย คือใช้วิธีตัดสินปัญหาด้วยเสียงข้างมาก โดยมีข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามจากทุกฝ่าย ขณะเดียวกันก็ให้ความคุ้มครองสิทธิของฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อย เพื่อประกันว่าการแก้ปัญหานั้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ และให้เป็นไปตามหลักที่ว่า แต่ละคนมีสิทธิมีเสียงเท่ากัน ส่วนบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับเสียงข้างมาก จะถือว่าเป็นฝ่ายตรงข้ามแล้วจะขจัดออกจากสังคมไม่ได้ นอกจากนั้นยังรวมถึงการปฏิบัติต่อกันอย่างยุติธรรมตามกฎหมาย

4. สนใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง โดยติดตามข่าวสารของบ้านเมือง สนทนากับปัญหาทางการเมืองกับผู้อื่น และพยายามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือในการตัดสินใจ หรือในการกำหนดนโยบายของทางราชการ

5. มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตน และมีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้นว่า ปฏิบัติตามกฎหมายและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ยิ่งกว่านั้นยังจะต้องมีความเชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนจะมีผลบังเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว

6. มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจผู้อื่น และมีความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่หรือสถาบันของทางราชการ สิ่งนี้จำเป็นที่มีความจำเป็นต่อความสำเร็จของการปกครองแบบประชาธิปไตยอยู่ไม่น้อย เพราะการเมืองเป็นเรื่องของความร่วมมือร่วมใจกัน แม้จะมีความขัดแย้งกันอยู่ก็ตาม ความสำเร็จของการดำเนินงานของสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ส่วนหนึ่งต้องอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

7. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในทางสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการใช้อำนาจหน้าที่และการปฏิบัติงานของทางราชการ เพราะถ้าปล่อยไว้ให้ราชการทำอะไรก็ได้ โดยไม่มีการคัดค้าน ควบคุมและตรวจสอบแล้ว อาจทำให้ใช้อำนาจไปในทางมิชอบได้ง่าย

กระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองหรือบางครั้งเรียกว่า กระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองนี้เป็นกระบวนการสร้างความเป็นพลเมืองให้มีพฤติกรรมทางการเมืองสอดคล้องกับสังคมการเมืองนั้น ๆ และเพื่อให้เกิดเสถียรภาพ เป็นกระบวนการที่ทำให้พลเมืองมีความรู้ความเข้าใจต่อการเมืองการปกครองประเทศ อาจทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดชอบพอ

เกลียดชังหรือหนึ่งเดียวต่อการเมือง (สุจิต บุญบงการ. 2524 : 10) ซึ่งกระบวนการกล่อมเกลานี้ ตามแนวคิดของนักสังคมศาสตร์ประกอบด้วยการกล่อมเกลามาจากสถาบันครอบครัว จากสถาบันการศึกษา จากการสังคมกับกลุ่มเพื่อน จากอิทธิพลของสื่อสารมวลชน และจากสำนักงานหรือระบบงาน สำหรับในวัยเรียนนั้นนอกจากอิทธิพลของครอบครัว ระบบโรงเรียน รวมความถึงหลักสูตรการศึกษาน่าจะมีอิทธิพลมากที่สุด

การศึกษากับประชาธิปไตย

1. ความหมายของการศึกษา การศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อระบบการปกครองทุกระบบ เพราะการศึกษาจะทำให้บุคคลรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน รู้และเข้าใจในระบบของการปกครองของตน ตลอดจนการศึกษายังช่วยปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรม ตลอดจนบุคลิกภาพของประชาชนที่จะเกื้อหนุนต่อระบบการปกครองซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการศึกษาไว้หลายประการดังนี้

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุขและสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 8)

หากจะมองในแง่ปรัชญา พุทธทาสภิกขุ (ม.ป.ป. : 7) กล่าวว่า การศึกษานี้เพื่อมนุษย์จะได้มีโอกาสได้สิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรจะได้ โดยการทลายเสีย ซึ่งสัจชาติญาณอย่างสัตว์ แล้วมีการประพฤติกระทำอย่างมนุษย์ที่มีใจสูงโดยสมบูรณ์

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2518 : 3 - 4) ได้มองการศึกษาในแง่เศรษฐศาสตร์ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่งที่มีผลก่อให้เกิดการผลิตรายที่มีประสิทธิภาพ กระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการผลิต (Product Process) ชนิดหนึ่งซึ่งช่วยเปลี่ยนมนุษย์ให้มีคุณภาพดีขึ้น

บุญชนะ อัตถากร (สุนทร จันทรรักษ์. 2530 : 163 ; อ้างอิงมาจาก บุญชนะ อัตถากร. 2513 : 109) กล่าวว่า การศึกษาเป็นภาษาสันสกฤต แปลว่า การสำเนียง การฝึกฝน การสอบ การฝึกหัดความรู้ บทเรียนต่าง ๆ เหล่านี้ การศึกษาจึงไม่ได้หมายถึงการศึกษาในโรงเรียนหรือวิทยาลัยเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการศึกษานอกโรงเรียนทั้งหมดด้วย

คุย (สุนทร จันทรตรี. 2530 : 170 ; อ้างอิงมาจาก Dewey. 1966 : 86 - 88) ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นกระบวนการในการสร้างบุคลิกโดยอาศัยประสบการณ์อันจะช่วยให้เกิดคุณค่าทางสังคม ด้วยวิธีการสร้างสมรรถภาพของแต่ละบุคคลให้เพิ่มมากขึ้น

สปินด์เลอร์ (กัญญา สาร. 2535 : 169 ; อ้างอิงมาจาก Spindler. 1964 : 58) ได้มองการศึกษาในแง่ที่เป็นนักมนุษยวิทยาว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเปิดเสรีของความเจริญงอกงามและการปรับตัว ศูนย์กลางของกระบวนการนี้คือ เด็กจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ถูกควบคุมโดยวัฒนธรรม ขนาดของหมู่คณะ สภาวะแวดล้อม และบุคลิกภาพของพ่อแม่ผู้ปกครอง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การศึกษาคือกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งประกอบด้วยความชำนาญด้านต่าง ๆ ความรู้ ทักษะต่าง ๆ และรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วย ดังนั้นการศึกษาในความหมายของสปินด์เลอร์ก็คือ การทำให้มนุษย์มีวัฒนธรรมนั่นเอง

2. ความหมายของประชาธิปไตยในแง่การศึกษา

ความหมายของประชาธิปไตยในแง่การศึกษานั้นถือว่าเป็นความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องจัดให้สอดคล้องกับการปกครองของประเทศ เมื่อประเทศของเรามีการปกครองแบบประชาธิปไตยก็จำเป็นที่จะต้องสอนประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนเพื่อให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย มิฉะนั้นแล้วนักเรียนก็ไม่อาจจะทราบได้ว่า ประชาธิปไตยนั้นคืออะไรกันแน่ เมื่อเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองของประเทศโดยเต็มที่แล้วก็ไม่เลยมทราบว่าจะทำอย่างไรจึงจะเป็นประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพยายามทราบถึงความหมายของคำว่า "ประชาธิปไตย" ให้แจ่มแจ้งพอสมควร โดยเฉพาะในแง่ของปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

สำหรับความหมายประชาธิปไตยในแง่การศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ได้สรุปความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยในแง่ของกระบวนการศึกษาว่าหมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณธรรม สามัคคีธรรม และปัญญารวมโดยที่ทุก ๆ คนร่วมกันรับผิดชอบ นับถือและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ใช้ปัญญาเป็นหลักในการทำงาน และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวไม่ให้กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ให้หลงนับถือในเรื่องเสียหาย ทุกคนร่วมมือกันและประสานงานกัน เพื่อแก้ไขปัญหาให้ลุกล่วงไปได้ และทำให้ทุกคนได้เจริญเติบโตและก้าวหน้าไปตามอัธภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 20 ; อ้างอิงมาจาก สาโรช บัวศรี. 2520 : 66)

ไรดี และคนอื่น ๆ (Rodee and others. 1967 : 537) มีความเห็นว่าในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ถ้าพลเมืองขาดการศึกษาไม่เข้าใจหลักการลัทธิประชาธิปไตย ประเทศนั้น ๆ จะเป็นประชาธิปไตยไม่ได้ การที่ลัทธิประชาธิปไตยจะบังเกิดผลในทางปฏิบัติได้จะต้องให้การศึกษา และให้พลเมืองมีประสบการณ์ตามสมควร ความสำเร็จของลัทธิประชาธิปไตยอยู่ที่ภาพของประชาธิปไตยที่ประทับอยู่ในใจของพลเมืองและทุกคนจะต้องทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้วัตถุประสงค์ของประชาธิปไตยบังเกิดผลดี

ประสาธ อิศรปริดา (2523 : 5) กล่าวว่าไว้เช่นกันว่าการปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมให้แก่เด็กในระยะวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเรามักเรียกบุคคลในระยะนี้ว่าคนหนุ่มสาว ซึ่งมีพฤติกรรมเกือบจะเป็นผู้ใหญ่ช่วงนี้อายุระหว่าง 17 - 20 ปี ทั้งเพศหญิงและชาย ซึ่งโดยทั่วไปก็คือผู้ที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมปลายถึงที่แรก ๆ ในระดับอุดมศึกษา ฐานะทางสังคมของเขาจะพัฒนาแตกต่างจากเมื่อเขาอยู่ในขั้นต้น ๆ อยู่มาก เขาจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความสำนึกในสิทธิ ต้องการเอกสิทธิ์ และความรับผิดชอบมากขึ้น มีความสนใจและคำนึงในอาชีพ หรือมีความสนใจและเตรียมตัวในเรื่องการแต่งงาน และการครองชีวิตคู่ ฉะนั้นจึงควรอย่างยิ่งที่จะให้เขาได้รับสิทธิที่จะรับผิดชอบในตัวเองในทางเองเดียวกับโรงเรียนก็จะต้องมีการเตรียมและกวดูให้มีแรงจูงใจ หรือมีกิจกรรมที่จะเป็นแนวทางเขาไปสู่เป้าหมายต่าง ๆ โดยการปลูกฝังทัศนคติพฤติกรรม ตลอดจนบุคลิกภาพที่เกื้อหนุนต่อระบบการปกครองของประเทศ

สรุปได้ว่าระบบการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ให้กับประชาชนซึ่งค่านิยมที่การปลูกฝังให้กับประชาชนในระบอบประชาธิปไตย คือ การเคารพซึ่งกันและกัน ความเป็นตัวของตัวเอง สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลใครจะมาละเมิดมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแบ่งปันกันร่วมงานกัน และประสานงานกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการมีความเชื่อมั่นในวิธีแห่งปัญหา ยอมรับความสามารถของเพื่อนมนุษย์ มีความจริงใจต่อเพื่อนมนุษย์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ความคิดดังกล่าวนี้จึงควรนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอยู่เสมอจนสามารถเกิดเป็นนิสัยในชีวิตให้ได้ และการที่จะทำให้เกิดผลดังกล่าวนี้ โรงเรียนจึงเป็นสถาบันที่มีบทบาทมากที่สุด โดยโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ที่จัดเนื้อหาหลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตสังคมประชาธิปไตย จึงจะได้กล่าวถึง เนื้อหาและหลักสูตรที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนต่อไป

เนื้อหาสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยไว้ในวิชาบังคับ บังคับเลือก และเลือกเสรีเป็น 3 ลักษณะตามลำดับในหลักสูตรดังนี้คือ กำหนดไว้เป็นหัวข้อโดยตรงและบูรณาการกับเนื้อหาในเรื่องอื่น ๆ กำหนดไว้เป็นวิชากฎหมายและการปกครอง และสอดแทรกเนื้อหาอยู่ในรายวิชาเลือกอื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535)

1. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 วิชาบังคับแกน ได้แก่ วิชา ส 102 ประเทศของเรา ได้กำหนดหัวข้อเรื่องบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและชุมชนในสังคม หัวข้อนี้เน้นตัวผู้เรียนในฐานะสมาชิกของครอบครัวและชุมชนให้สามารถปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ตามฐานะของในสังคมประชาธิปไตย วิชา ส 204 ประเทศของเรา 3 ได้กำหนดหัวข้อเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขในหัวข้อนี้เน้นให้สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขวิชา ส. 306 ประเทศของเรา 4 ได้กำหนดหัวข้อเรื่องโครงสร้างการปกครองสถาบันพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งและกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ หัวข้อนี้จะเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างการปกครองของประเทศ ปฏิบัติตามกฎหมายและเป็นพลเมืองดี

1.2 วิชาบังคับเลือก คือ วิชา ส. 043 กฎหมายน่ารู้ได้กำหนดหัวข้อเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

1.3 วิชาเลือกเสรี ได้แก่วิชา ส. 041 กฎหมายในชีวิตได้กำหนดหัวข้อเกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของกฎหมาย กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายวิชา ส. 042 ได้กำหนดหัวข้อวิวัฒนาการของการปกครองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แนวทางการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเน้นให้มีความเข้าใจในระบบการปกครองและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

2. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 วิชาบังคับ คือ วิชา ส.402 สังคมศึกษา ได้กำหนดหัวข้อเรื่องรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง พัฒนาการทางการเมืองและกฎหมายกับชีวิตประจำวัน โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจระบบการเมืองและหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อรัฐ

2.2 วิชาเลือกเสรี ได้แก่ วิชา ส. 031 การปกครองของไทย ได้กำหนดหัวข้อเรื่องประวัติการปกครอง วิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญ รูปแบบและอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา รัฐบาลและศาล โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจระบบการปกครองของไทย วิชา ส. 032 การปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดหัวข้อเรื่อง ความเป็นมาและพัฒนนาการของการปกครองท้องถิ่น รูปแบบและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่น โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจระบบการปกครองท้องถิ่น วิชา ส. 071 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ได้กำหนดหัวข้อเรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย วิวัฒนาการ กฎหมายกับชีวิตประจำวัน และปัญหาการใช้กฎหมายในสังคมไทย โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจ และเห็นความจำเป็นที่จะต้องรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย

ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยไว้ในวิชาบังคับ และวิชาเลือก ดังนี้

1. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิชาบังคับ ได้กำหนดไว้ในวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยกำหนดหัวข้อเรื่อง ความหมายของสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพของปวงชนชาวไทย เน้นให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 วิชาบังคับ คือ วิชา ส. 401 สังคมศึกษาได้กำหนดหัวข้อเรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐและวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครอง ระบบการเมือง และความสำคัญ ของกฎหมายในสังคมปัจจุบัน โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง การปกครอง ปฏิบัติตนตามกฎหมาย

2.2 วิชาเลือก ได้แก่ วิชา ส.031 การปกครองของไทย ได้กำหนดหัวข้อเรื่องประวัติการปกครอง วิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญ ลักษณะของรัฐบาลไทย และความมั่นคงของการปกครองของไทย โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเป็นคนไทย รักชาติรัก

ประชาธิปไตย รู้จักแก้ปัญหา และขัดแย้งด้วยวิธีการแห่งปัญญา วิชา ส.032 การปกครองท้องถิ่นของไทย ได้กำหนดหัวข้อเรื่องประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นให้ผู้เรียนรู้ และเข้าใจหลักการและรูปแบบของการปกครองท้องถิ่น วิชา ส. 071 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ได้กำหนดหัวข้อเรื่องความสำคัญและคุณประโยชน์ของกฎหมาย การจัดทำการบังคับ ตลอดจนวิธีการยกเลิก และหลักเกณฑ์พื้นฐานของกฎหมายหลักที่ใช้ในการปกครองประเทศ โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญและคุณประโยชน์ของกฎหมายวิเคราะห์และสามารถนำความรู้ทางกฎหมายไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้

โดยสรุปจะเห็นว่าหลักสูตรที่จัดนั้นสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาประชาธิปไตยเป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

บพวิญญู ฐิติวัฒนา (2517 : 64) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของครอบครัว พบว่า ครอบครัวเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทางสังคม โดยอาศัย พ่อ-แม่ เป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ครอบครัวถือได้ว่าเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ค่านิยม บุคลิกภาพแก่สมาชิกในครอบครัวพร้อมทั้งกล่อมเกลาพฤติกรรมให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคม สัมพันธภาพระหว่าง พ่อ-แม่-ลูกในด้านต่าง ๆ นับว่ามีผลต่อบุคลิกภาพอย่างมาก

วีรธรรม พินุลย์ (2518 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอิทธิพลของโรงเรียนว่ามีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ทางการเมืองหรือไม่อย่างไร ผลการวิจัยซึ่งเป็นการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในบทบาทในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนเอกชนหรือรัฐบาลต่างก็มีอิทธิพลต่อการเข้าใจบทบาทในระบอบประชาธิปไตยในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ถม ทรัพย์เจริญ (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคำชะโนดแก้ว จังหวัดยโสธร พบว่า ผู้มีอาชีพเกษตรกรรมกับผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกรในอำเภอคำชะโนดแก้ว มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

รัฐจวน คาวชิรพิทักษ์ (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้น ม. 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 3) โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ได้คะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกัน

สนอยา พลศรี (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของครูในพื้นที่แทรกซึมผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า วุฒิทางการศึกษาระดับชั้นที่สอนมีผลทำให้บุคลิกภาพประชาธิปไตย แตกต่างกัน ส่วนเพศ ไม่ทำให้บุคลิกภาพประชาธิปไตยของครูแตกต่างกัน

พรพจน์ พรหมสวัสดิ์ (2526 : 57) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมอาวุโส และลักษณะ ประชาธิปไตยของกรรมการสโมสรนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง พบว่า ค่านิยมอาวุโส ด้านอายุ และลักษณะประชาธิปไตยของนักศึกษามีความสัมพันธ์กันน้อยมาก หรือไม่มีเลย ค่านิยม อาวุโสด้านวุฒิกับลักษณะประชาธิปไตยเป็นอิสระหรือความสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญญ रुपขจร (2526 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของสมาชิก รัฐสภากับอุดมการณ์ประชาธิปไตย พบว่า อายุ กับอุดมการณ์ประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กันใน ทางบวก ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

นพพล สำเภาเงิน (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ อุดมการณ์ประชาธิปไตยของประชาชนชนบทในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีพบว่า ประชาชนเพศชายจะมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากกว่าเพศหญิง ประ ชาชนที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่ำ

โกวิทย์ พวงงาม (2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพประชาธิปไตย คณะกรรมการสภาตำบลในพื้นที่ยากจน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอฉวาง และอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า บุคลิกภาพในแต่ละด้าน ปรากฏว่า ด้านมีความรับผิดชอบ ความมี ใจกว้าง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง มีบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก และด้าน การคำนึงถึงผู้อื่น ความคิดริเริ่ม และความมีเอกตักดิ์แห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง

ธีรวัฒน์ นิจนตร (2528 : 143 - 177) ได้รวบรวมผลการวิจัยทั้งของไทย และต่างประเทศ สรุปผลที่พบได้ว่า หลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยรายวิชาต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ แก่ผู้เรียนนั้น มีส่วนในการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจทางการเมืองอยู่มาก

โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองและวิชาสังคมศึกษา ยิ่งในกรณีที่มีการเตรียมบทเรียนหรือกิจกรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในด้านการอบรมกลุ่มเยาวชนทางการเมืองเป็นพิเศษแล้ว จะทำให้ได้รับผลสำเร็จมากกว่าการเรียนการสอนโดยทั่ว ๆ ไป ในด้านเจตคติทางการเมืองนั้น หลักสูตรในระบบโรงเรียนเมื่อติดต่อผู้เรียนค่อนข้างน้อย นอกจากจะใช้วิธีการเฉพาะเจาะจงมาก ๆ เช่น การสร้างสถานการณ์จำลองทางการเมืองให้กับผู้เรียน ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแทบจะกล่าวได้ว่าหลักสูตร (เท่าที่ใช้กันอยู่) ไม่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคตได้เท่าที่ควรจากการวิจัยส่วนใหญ่ยังศึกษาเฉพาะความตั้งใจ (Inclination) ทิศนะหรือท่าที (Orientation) รวมทั้งการคาดคะเนว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคตเท่านั้น มิได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง อาจเป็นเพราะขอบเขตของกิจกรรมทางการเมืองของเยาวชนอยู่ในวงจำกัด ไม่เหมือนประชาชนทั่วไป แต่ถึงกระนั้นหลักสูตร รายวิชาและการเรียนการสอนในโรงเรียนก็ยังไม่อาจจะปลูกฝังหรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่เยาวชนได้มากนัก

พวงแก้ว โคจรานนท์ (2530 : 52) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองอุดรธานี พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

มาเซียลัส (Massialas, 1969 : 105) ได้สรุปรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีและกระบวนการสังคมประภคิตทางการเมือง พบว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่มีบทบาทต่อการฝึกอบรมความเป็นพลเมืองดีและความเข้าใจทางการเมืองได้แก่ บทบาทของครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน หนังสือและตำรา และตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อนักเรียนสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทของครอบครัว ครอบครัวเป็นสถานที่ที่มีบทบาทมาก เด็กในครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสูงและเด็กนักเรียนที่มีสมาชิกที่มีบทบาททางการเมืองจะเรียนรู้ทางการเมืองได้ดี ส่วนการอบรมเลี้ยงดูอย่างเคร่งครัดในครอบครัวมีผลต่อความไม่พอใจและทัศนคติไม่ดีต่อการเมือง

2. บทบาทของกลุ่มเพื่อน จากการรวบรวมผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีฐานะทางสังคมแบบเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเดียวกัน สำหรับบทบาทของกลุ่มเพื่อนที่เป็นเด็กวัยรุ่นพบว่า เด็กผู้ชายได้รับอิทธิพลของความเป็นพลเมืองดีมาจากเพื่อนที่เก่งการเล่นกีฬาในกลุ่มของตน ส่วนเด็กผู้หญิงจะได้รับอิทธิพลมาจากผู้นำทางกิจกรรมกลุ่ม

3. บทบาทของโรงเรียน จากการรวบรวมของการวิจัยพบว่า การสอนในโรงเรียนมีผลต่อความรู้ความสามารถของบุคคล ความรู้ความสามารถของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปตามเนื้อหาวิชาที่เรียนและวิธีการสอนที่เกี่ยวข้องกัน เด็กในแต่ละระดับมีความสนใจในการเรียนรู้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับวิชาที่สอน ครูผู้สอนแต่ละวิชา สถานที่เรียนและสิ่งแวดล้อมทั้งหมดมีผลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนอเมริกันที่มีส่วนในกิจกรรมของโรงเรียนมากกว่านักเรียนชาติอื่น ๆ แต่โรงเรียนในประเทศรัสเซียมีอิทธิพลต่อสังคมประเทศทางการเมืองต่อนักเรียนมากกว่าโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา

4. บทบาทของหนังสือและตำราต่าง ๆ หนังสือและตำรายังมีบทบาทอยู่น้อยมาก โดยพบว่าตำราเรียนไม่ได้กระตุ้นให้นักเรียนมีความศรัทธาอย่างแรงกล้าในวิธีการประชาธิปไตย ไม่ส่งเสริมการวิเคราะห์สังคม เนื้อหาในตำราไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม ทำให้นักเรียนเกิดความสับสน มองโลกในแง่ร้าย และตำราเรียนไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งค่านิยมในสังคม

5. สำหรับการศึกษาคำแปรในต่างประเทศ ปรากฏว่าเด็กผู้ชายสามารถเรียนรู้ทางการเมืองได้เร็วกว่าเด็กผู้หญิง เด็กผู้หญิงรับรู้เรื่องการเมืองในรูปตัวบุคคลมากกว่าเป็นสถาบัน เด็กผู้หญิงมีความเคารพเชื่อฟังกฎหมายมากกว่าเด็กผู้ชาย

แองเกลฮาร์ด (Englehard. 1970 : 388) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The Common School and the Ideal Citizen พบว่า นักการศึกษาที่มีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญของสังคมที่จะถ่ายทอดอุดมคติเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี โรงเรียนจะต้องเน้นในเรื่องส่วนรวมมากกว่าบุคคลซึ่งเป็นลักษณะของพลเมืองดี

มิลเบรธ และคนอื่น ๆ (Milbrath and others. 1977 : 77) พบว่า ความแตกต่างระหว่างเพศ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง แต่โดยทั่วไปผู้หญิงจะเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับต่ำกว่าผู้ชาย

แทปเปอร์ และซอลเตอร์ (สุนทร จันทรตรี. 2530 : 185 ; อ้างอิงมาจาก Tapper and Solter. n.d.) ได้มีความเห็นในงานวิจัยของเขาว่า โรงเรียนสามารถมีบทบาทในการถ่ายทอดค่านิยมทางการเมืองได้มากกว่าเปรียบเทียบกับหน่วยอื่น ๆ เช่น ครอบครัว ทั้งนี้เพราะรัฐมักจะควบคุมระบบโรงเรียนได้โดยตรง รัฐมีนโยบายอย่างไร ก็จะเน้นเนื้อหาสาระนั้นไว้ในหลักสูตร และในกรณีที่รัฐจัดการศึกษาได้เหมือน ๆ กันทั่วประเทศก็จะสามารถสร้างเจตคติและค่านิยมที่คล้ายคลึงกันได้

จากผลงานวิจัยที่ได้ศึกษามาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญของสังคมที่จะถ่ายทอดอุดมคติเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี และนอกจากนี้ยังได้พบถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมประชาธิปไตยกับตัวแปรด้านต่าง ๆ ไว้มากมาย สรุปได้ว่าประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกัน คนที่มีอายุต่างกันเมื่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยแตกต่างกัน และคนที่ประกอบอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกัน

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงเห็นว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชนของประเทศไทยเรายังคงมีปัญหาคือ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งอยู่นอกระบบโรงเรียน ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากเพื่อจะได้รู้ว่ามีนักศึกษาเหล่านั้นจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใดหรือไม่ มีลักษณะอย่างไร เพื่อจะได้นำข้อมูลไปประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและฝึกอบรมให้แก่ศึกษานอกโรงเรียน และประชาชนที่สนใจต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

1. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกัน
2. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกัน
3. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกัน
4. นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2538 ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมี 16 โรงเรียน จำนวน 3,000 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากกลุ่มประชากรข้างต้นโดยวิธีการเลือกแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

2.1 เลือกโรงเรียนตัวอย่างโดยกำหนดร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนโรงเรียน 8 โรงเรียน

2.2 ในแต่ละโรงเรียนตัวอย่างที่ได้ตามข้อ 2.1 สุ่มห้องเรียนตัวอย่างมา ร้อยละ 25 ของห้องเรียนทั้งหมดโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ห้องเรียนจำนวน 17 ห้องเรียน

2.3 ให้นักศึกษาผู้ใหญ่ทุกคนในห้องเรียนที่สุ่มได้ตามข้อ 2.2 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน รวมทั้งหมด 430 คน ที่ได้จากการคำนวณตามสูตรยามาเน่ (Yamane) ให้ความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2533 : 297 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1967 : 886 - 887) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากเนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวนห้อง ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	
		จำนวนห้องร้อยละ 25	จำนวนนักศึกษาผู้ใหญ่
1. โรงเรียนวัดคูสิดาราม	8	2	40
2. โรงเรียนวัดเวฬุวนารัตน	3	1	25
3. โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม	3	1	20
4. โรงเรียนโยธินบูรณะ	4	1	25
5. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย	15	4	100
6. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	5	1	25
7. โรงเรียนเทพศิลา	16	4	120
8. โรงเรียนวัดธาตุทอง	11	3	75
รวม	65	17	430

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวและแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักศึกษาผู้ใหญ่วิีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานครโดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพนักศึกษา ระดับการศึกษาของบิดา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย 3 ด้าน คือ มีความเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ช่วงคะแนนสร้างขึ้นตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบเป็น 2 ประเภทดังนี้

คำตอบสนับสนุน ให้ค่าคะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

คำตอบคัดค้าน ให้ค่าคะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน
เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เป็นคำถามที่เปิดให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยตามทัศนะของผู้ตอบจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในเรื่องกระบวนการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยต่อไป

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้คือ

1. ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของเนื้อหาแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า พร้อมแบบสอบถามปลายเปิดให้ครอบคลุมเนื้อหา

3. เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและเนื้อหา

จากการดำเนินการดังกล่าว ได้แบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า จำนวน 32 ข้อ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน

- 3.1 ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน 13 ข้อ
- 3.2 ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน 9 ข้อ
- 3.3 ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา 10 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจแก้ไขแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำแล้ว เสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทอีกครั้งหนึ่ง ต่อจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับ นักศึกษาผู้ใหญ่วิธีเรียนแบบขั้นเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (ล่วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 177) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อออกหนังสือถึงโรงเรียนที่เปิดสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ประเภทชั้นเรียนรวม 8 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดคฤสคาราม โรงเรียนวัดนวลนรดิศ โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม โรงเรียนโยธินบูรณะ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนเทพศิลา และโรงเรียนวัดธาตุทอง

1.2 ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เพื่อนัดหมายขอความอนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้แล้วนำไปให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้วยตนเอง พร้อมชี้แนะรายละเอียดให้แก่ผู้รับผิดชอบในเรื่องการตอบแบบสอบถาม และนัดหมายกำหนดวัน เวลาที่จะมารับข้อมูลคืนด้วยตนเอง ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกันยายน รวม 10 วัน จึงแล้วเสร็จ

1.3 แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 430 ฉบับ ได้รับคืน 420 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.67

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้ว คัดเลือกไว้เฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งแบบสอบถามทั้งหมดที่คืนมาเป็นฉบับที่สมบูรณ์ รวมทั้งหมด 420 ฉบับ แล้วนำมาจัดทาสีและกรอกตัวเลขลงในกระดาษรหัส

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอช เอ็กซ์ (SPSS-X)

2.2.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นค่าความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย 3 ด้าน จากแบบสอบถามซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าเมื่อตรวจให้คะแนนแล้วจะใช้สถิติด้วยการแจกแจงความถี่ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2.2 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติสำหรับการตรวจสอบเครื่องมือ การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{s_1^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือที่วัด
 s_1^2 แทน ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ
 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 : 132 - 133)

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (Ferguson.

1981 : 49)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2.1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

โดยใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 68)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

X^2 แทน ผลรวมของคะแนนยกด้วยกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนกลุ่มคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที่ t-test (ลั้วณ สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 86) ในกรณี $N > 30$

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่ม

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

N_1, N_2 แทน จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตย เป็นคำถามปลายเปิดวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยใช้ค่าความถี่
และค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดสัญลักษณ์ย่อ ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชานิยม
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-Distribution
*	แทน	ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การแปลความหมายและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ใช้หลักเกณฑ์ ประมวลค่า ดังนี้

3.34 - 5.00	เห็นด้วยในระดับมาก
1.67 - 3.33	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
1.00 - 1.66	เห็นด้วยในระดับน้อย

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชานิยมของนักศึกษาผู้ใหญ่
- ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชานิยมของนักศึกษาผู้ใหญ่
- ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่วีธีเรียนแบบชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 420 คน จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดา โดยใช้ค่าร้อยละ คำนวณและเฝ้าไว้ในตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน/คน	ร้อยละ
1 เพศ		44.29
1.1 ชาย	186	14.29
1.2 หญิง	234	55.61
รวม	420	100.00
2. อายุ		
2.1 20 ปีและต่ำกว่า	269	64.05
2.2 21 ปีขึ้นไป	151	35.95
รวม	420	100.00
3. อาชีพ		
3.1 มีงานทำ	291	69.28
3.2 ไม่มีงานทำ	129	30.72
รวม	420	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน/คน	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษาของบิดา		
4.1 ประถมศึกษาและต่ำกว่า	285	67.85
4.2 มัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า	135	32.15
รวม	420	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วีธีเรียนแบบขั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ตอบแบบสอบถามจำนวนรวมทั้งสิ้น 420 คน ในจำนวนนี้เป็นชาย 186 คน คิดเป็นร้อยละ 44.29 เป็นเพศหญิง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 55.61 เป็นผู้ที่มีกลุ่มอายุตั้งแต่ 20 ปี และต่ำกว่า จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 64.05 และเป็นผู้ที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 35.95

ส่วนในด้านอาชีพ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานหาจำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 69.28 และไม่ทำงานหาจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 30.72

ในด้านระดับการศึกษาของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าจำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 67.87 และระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่าจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 32.15

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่

2.1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่วีธีเรียนแบบขั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและเป็นรายด้านใน 3 ด้านคือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการมีการแบ่งปันกัน ร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหา โดยใช้ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดง 3 - 5 ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ด้านการมีเสรีภาพที่เท่าเทียมกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่

ด้านการมีเสรีภาพที่เท่าเทียมกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 420)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้างก็อาจต้องทำ	3.09	1.15	ปานกลาง
2. เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเราไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.14	0.95	มาก
3. ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้เป็นคนเก่ง	4.11	0.98	มาก
4. ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนกด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้เสียเวลา	4.16	0.98	มาก
5. การโจรกรรมด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้อัจจะ" เป็นเรื่องธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.51	1.16	มาก
6. สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหาครอบครัวบ้าง	3.49	1.16	มาก
7. ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำสิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.34	0.83	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 420)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.21	0.85	มาก
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	4.00	1.00	มาก
10 ผู้ถูกลองโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลองโทษ ก่อน	4.20	.81	มาก
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.77	1.06	มาก
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.60	1.14	มาก
13 การเคารพธงชาติในยุคนสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.02	1.03	มาก
รวม	3.84	0.43	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.49 - 4.34$) ยกเว้นเรื่อง "ในที่สุด ยามดับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองแม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้างก็อาจต้องทำ" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 420)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.72	0.90	มาก
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.96	0.98	มาก
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.87	1.14	ปานกลาง
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.09	1.04	ปานกลาง
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.66	0.99	มาก
6 ถึงแม้เราจะมีความสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.45	0.96	มาก
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.35	.96	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 420)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.90	1.06	มาก
9 แม้เสี่ยงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.70	1.03	มาก
รวม	3.54	.44	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และเพื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.87 - 3.96$) ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87 - 3.09$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ความคิดเห็น (n = 420)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม	4.08	0.92	มาก
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเขา	3.39	1.03	มาก
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้ มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบ โรงเรียน	3.19	1.10	ปานกลาง
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ ไม่ควรสนใจ	3.34	0.94	มาก
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนิกายศาสนาหนึ่ง ไปนิกายศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ	3.54	0.90	มาก
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.19	0.91	มาก
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคนที่หน้าตา ขี้เหร่	4.19	0.86	มาก
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจะได้ ไม่อายเพื่อน	3.74	1.13	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา	ความคิดเห็น (n = 186)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.48	0.98	มาก
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์ชี้แจงเหตุผลเพื่อให้ เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำสงครามกัน	4.24	1.02	มาก
รวม	3.74	0.48	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.19 - 4.24$) ยกเว้นเรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$)

2.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของ นักศึกษาผู้ใหญ่วิธียีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้านคือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการมีการแบ่งปันกันร่วมงานกัน และประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา โดยเป็นการวิเคราะห์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ ดังนี้

2.2.1 ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน

เป็นการวิเคราะห์จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 6 - 13 ต่อไปนี้

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย
ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ชาย

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 186)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.09	1.12	ปานกลาง
2. เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.13	0.99	มาก
3. ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.09	0.97	มาก
4. ในเวลาที่ยังตื่นเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาดันซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.11	0.93	มาก
5. การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.49	1.08	มาก
6. สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา คอร์รัปชันบ้าง	3.41	1.16	มาก
7. ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.34	0.76	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 186)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 เมื่อโค่นรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.24	0.86	มาก
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	3.88	1.08	มาก
10 ผู้ถูกลงโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลงโทษ ก่อน	4.19	0.86	มาก
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.64	1.12	มาก
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.62	1.11	มาก
13 การเคารพธงชาติในยุคลสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.01	1.07	มาก
รวม	3.81	0.43	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่านักศึกษาผู้ใหญ่ชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$)
และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.41 - 4.34$)
ยกเว้นเรื่อง "ในที่สุดยามดึกขึ้นทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิ
ของผู้อื่นบ้างก็อาจต้องทำ" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่หญิง

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 234)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.09	1.17	ปานกลาง
2. เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.15	1.93	มาก
3. ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.14	0.98	มาก
4. ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.19	1.02	มาก
5. การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.53	1.23	มาก
6. สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา คอรัปชั่นบ้าง	3.55	1.16	มาก
7. ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.34	0.88	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 234)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.19	0.84	มาก
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	4.09	0.92	มาก
10 ผู้ถูกลงโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลงโทษ ก่อน	4.21	0.78	มาก
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.88	1.00	มาก
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.58	1.17	มาก
13 การเคารพธงชาติในยุคลสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.03	1.00	มาก
รวม	3.86	0.44	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่หญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)
และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.58 - 4.21$)
ยกเว้นเรื่องในที่สุดยามคืบหน้าทุกคนต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของ
ผู้อื่นบ้างก็อาจต้องทำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ อายุ 20 ปี
 และต่ำกว่า

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 269)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.09	1.12	ปานกลาง
2. เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.12	0.92	มาก
3. ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.11	0.97	มาก
4. ในเวลาที่ยั่งยืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.10	0.97	มาก
5. การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.47	1.13	มาก
6. สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา คอรัปชั่นบ้าง	3.51	1.13	มาก
7. ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจตน	4.28	0.86	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 269)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.16	0.90	มาก
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	4.00	0.96	มาก
10 ผู้ถูกลงโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลงโทษ ก่อน	4.21	0.77	มาก
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.83	0.96	มาก
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.52	1.15	มาก
13 การเคารพธงชาติในยุคนี้นี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.01	1.03	มาก
รวม	3.88	0.46	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่อายุ 20 ปี และต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.52 - 4.28$) ยกเว้นเรื่อง "ในที่สุดยามคืบขึ้นทุกคนต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้างก็อาจต้องทำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)"

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ อายุ 21 ปี ขึ้นไป

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.09	1.20	ปานกลาง
2. เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.19	1.02	มาก
3. ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลื่องกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.12	0.99	มาก
4. ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.26	1.00	มาก
5. การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.59	1.21	มาก
6. สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา คอร์รัปชั่นบ้าง	3.46	1.22	มาก
7. ในการตัดสินใจควรที่จะเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.45	0.75	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน		ความคิดเห็น (n = 151)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8	เมื่อใครรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.29	0.74	มาก
9	เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เราไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ	3.99	1.06	มาก
10	ผู้ถูกลงโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลงโทษก่อน	4.19	0.89	มาก
11	นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาเรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.68	1.21	มาก
12	ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทางม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.73	1.11	มาก
13	การเคารพธงชาติในยุคลดภัยนี้ค่อนข้างจำสันท	4.04	1.03	มาก
รวม		3.93	0.43	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่อายุ 21 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.46 - 4.45$) ยกเว้นเรื่อง "ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้างก็อาจต้องทำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ม้งานทา

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 291)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.09	1.17	ปานกลาง
2. เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.09	1.02	มาก
3. ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.12	0.97	มาก
4. ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.18	0.96	มาก
5. การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.56	1.14	มาก
6. สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้คนที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา คอรัปชั่นบ้าง	3.48	1.18	มาก
7. ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.36	0.80	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 234)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.24	0.82	มาก
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	4.00	1.03	มาก
10 ผู้ถูกกลั่นแกล้งควรถามถึงสาเหตุที่ถูกกลั่นแกล้ง ก่อน	4.21	0.82	มาก
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.73	1.05	มาก
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.66	1.10	มาก
13 การเคารพธงชาติในยุคลสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.10	0.94	มาก
รวม	3.84	0.43	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีงานทำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.48 - 4.36$) ยกเว้นเรื่อง "ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้างก็อาจต้องทำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)"

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่ไม่มีงานทำ

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 129)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.09	1.11	ปานกลาง
2 เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.25	.79	มาก
3 ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.09	1.00	มาก
4 ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.11	1.03	มาก
5 การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.40	1.20	มาก
6 สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา คอรัปชั่นบ้าง	3.51	1.13	มาก
7 ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.29	.89	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 234)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.15	0.90	มาก
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	3.99	0.92	มาก
10 ผู้ถูกลงโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลงโทษ ก่อน	4.18	0.80	มาก
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.89	1.07	มาก
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.45	1.21	มาก
13 การเคารพธงชาติในยุคลสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	3.84	1.18	มาก
รวม	3.82	0.45	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่มีงานทำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.82$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.40 -$
4.29) ยกเว้นเรื่อง "ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะละเมิด
สิทธิของผู้อื่นบ้างก็อาจต้องทำ" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ
 การศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 285)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.11	1.13	ปานกลาง
2. เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.22	2.85	มาก
3. ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.16	1.00	มาก
4. ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดง เพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.21	0.97	มาก
5. การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.56	1.15	มาก
6. สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา คอรัปชั่นบ้าง	3.55	1.15	มาก
7. ในการตัดสินใจควรจะทำเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.40	0.77	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 285)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.21	0.85	มาก
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	3.99	1.02	มาก
10 ผู้ถูกลองโทษควรมาถึงสาเหตุที่ถูกลองโทษ ก่อน	4.19	0.80	มาก
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.78	1.07	มาก
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.61	1.13	มาก
13 การเคารพธงชาติในยุคลสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.10	1.01	มาก
รวม	3.93	0.41	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีความรู้ในการศึกษาระดับประถมศึกษา และต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.55 - 4.40$) ยกเว้นเรื่อง "ในที่สุดยามดึกขึ้นทุกคนต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้างก็อาจต้องทำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$)"

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ
 การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ความคิดเห็น (n = 135)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.06	1.20	ปานกลาง
2. เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	3.98	1.13	มาก
3. ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.02	0.93	มาก
4. ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.05	0.99	มาก
5. การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.41	1.18	มาก
6. สังคมปัจจุบันควรยอมรับหน้าที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา คอรัปชั่นบ้าง	3.36	1.17	มาก
7. ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.21	0.93	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน		ความคิดเห็น (n = 135)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8	เมื่อใครรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.20	0.84	มาก
9	เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เราไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ	4.01	0.94	มาก
10	ผู้ถูกลงโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลงโทษก่อน	4.22	0.84	มาก
11	นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาเรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.76	1.04	มาก
12	ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทางม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.56	1.18	มาก
13	การเคารพธงชาติในยุคลสมัยนี้ค่อนข้างน่าสมเพช	3.85	1.04	มาก
รวม		3.82	0.50	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และสูงกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.36 - 4.22$) ยกเว้นเรื่อง "ในที่สุดยามดึกขึ้นทุกคนต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้กันบ้างก็อาจต้องทำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$)"

2.2.2 ด้านการมี การแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน

เป็นการวิเคราะห์จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 14 - 21 ดังต่อไปนี้

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ชาย

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 186)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.76	0.91	มาก
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.92	1.00	มาก
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.81	1.19	ปานกลาง
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	2.96	1.11	ปานกลาง
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.58	1.01	มาก
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.41	0.94	มาก
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.42	0.93	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 186)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.72	1.17	มาก
9 แม้เสียสละส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.67	1.08	มาก
รวม	3.49	0.49	มาก

จากตาราง 14 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่เพศชาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.41 - 3.76$) ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อให้ได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81 - 2.96$)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาผู้ใหญ่หญิง

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 234)		
	$\bar{X}$	S. D.	ระดับ
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.69	0.90	มาก
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	4.00	0.97	มาก
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.92	1.11	ปานกลาง
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.19	0.98	ปานกลาง
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.72	0.97	มาก
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.47	0.99	มาก
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.29	0.99	ปานกลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 234)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	4.05	0.94	มาก
9 แม้เสียงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.73	0.98	มาก
รวม	3.58	0.40	มาก

จากตาราง 15 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่เพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.47 -$
4.05) ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูด
อะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่ง
ที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92 - 3.19$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาอายุ 20 ปี
 และต่ำกว่า

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 269)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรีบไปทำคนเดียว	3.67	0.92	มาก
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.99	0.97	มาก
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.88	1.10	ปานกลาง
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.10	1.00	ปานกลาง
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.66	0.97	มาก
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.38	0.97	มาก
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.38	0.95	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 269)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.90	1.03	มาก
9 แม้เสี่ยงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.76	1.00	มาก
รวม	3.52	0.51	มาก

จากตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุ 20 ปี และต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.38 - 3.90$) ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรอดทนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88 - 3.10$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาผู้ใหญ่
 อายุ 21 ปีขึ้นไป

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.81	0.88	มาก
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.91	1.01	มาก
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.86	1.22	ปานกลาง
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.08	1.12	ปานกลาง
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.66	1.02	มาก
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.57	0.94	มาก
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.30	0.98	ปานกลาง

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.90	1.11	มาก
9 แม้เสียงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.60	1.07	มาก
รวม	3.52	0.48	มาก

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.57 - 3.91$) ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" เรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรอดทนตัว" และเรื่องหากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่มก็ยังไม่เสียหายอะไร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86 - 3.30$)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มี
 งานทำ

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 291)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.72	0.91	มาก
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.98	0.95	มาก
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ต้องพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.84	1.15	ปานกลาง
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.08	1.07	ปานกลาง
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.70	0.99	มาก
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.49	0.93	มาก
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.34	0.96	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำงานช้า	3.93	1.03	มาก
9 แม้เสียงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.74	1.00	มาก
รวม	3.55	0.44	มาก

จากตาราง 18 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มั่งงานทำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.34 - 3.98$) ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84 - 3.08$)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่มี
งานทำ

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n =129)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.72	0.90	มาก
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.92	1.04	มาก
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.95	1.14	ปานกลาง
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.12	0.99	ปานกลาง
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.55	0.99	มาก
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.35	1.04	มาก
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.38	0.98	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 129)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.84	1.14	มาก
9 แม้เสียสละส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.62	1.09	มาก
รวม	3.52	0.45	มาก

จากตาราง 19 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่มีงานทำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.35 - 3.92$) ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรอดทนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95 - 3.12$)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของบัณฑิตศึกษาผู้ใหญ่
ระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 285)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.77	0.87	มาก
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	4.00	0.98	มาก
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.91	1.13	ปานกลาง
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.15	1.04	ปานกลาง
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.74	0.96	มาก
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.45	0.95	มาก
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.38	0.97	มาก

ตาราง 20 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 285)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.94	1.05	มาก
9 แม้เสียงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.72	1.04	มาก
รวม	3.56	0.48	มาก

จากตาราง 20 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีบิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.38 - 4.00$) ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91 - 3.15$)

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันของบัณฑิตศึกษาผู้ใหญ่
 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 135)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.61	0.96	มาก
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.87	0.97	มาก
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.79	1.18	ปานกลาง
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	2.96	1.04	ปานกลาง
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.49	1.03	มาก
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.43	1.00	มาก
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.28	0.94	ปานกลาง

ตาราง 21 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ความคิดเห็น (n = 135)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.82	1.07	มาก
9 แม้เสียส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.66	1.00	มาก
รวม	3.44	0.53	มาก

จากตาราง 21 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.43 - 3.87$) ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" เรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" และเรื่อง หากขาดเราไปเสียหนึ่งคนงานของกลุ่มก็ยังไม่เสียหายอะไร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79 - 3.28$)

2.2.3 ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา

เป็นการวิเคราะห์จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 22 - 29 ดังต่อไปนี้

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ชาย

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ความคิดเห็น (n = 186)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม	3.99	1.01	มาก
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเรา	3.29	1.06	ปานกลาง
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้ มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบ โรงเรียน	3.18	1.09	ปานกลาง
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ ไม่ควรสนใจ	3.29	0.95	ปานกลาง
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนิกายศาสนาหนึ่ง ไปนิกายศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ	3.55	0.93	มาก
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.07	0.98	มาก
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้อง เดินกับคนที่หน้าตา ขี้เหร่	4.09	0.87	มาก
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษานักผู้ใหญ่เพื่อจะได้ ไม่อายเพื่อน	3.66	1.08	มาก

ตาราง 22 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา	ความคิดเห็น (n = 186)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.53	1.01	มาก
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์ชี้แจงเหตุผลเพื่อให้ เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้ง หรือหาสงครามกัน	4.19	1.02	มาก
รวม	3.69	0.48	มาก

จากตาราง 22 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ชาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.53 - 4.19$) ยกเว้นเรื่อง "เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วยยกมือสนับสนุนความคิดของพวกเรา" เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" และเรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดีเราก็ไม่ควรสนใจ" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18 - 3.29$)

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่หญิง

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา	ความคิดเห็น (n = 234)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม	4.14	0.83	มาก
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเรา	3.47	1.00	มาก
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้ มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบ โรงเรียน	3.19	1.11	ปานกลาง
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ก ไม่ควรสนใจ	3.38	0.92	มาก
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนับถือศาสนาหนึ่ง ไปนับถือศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ	3.53	0.87	มาก
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโกง	4.29	0.84	มาก
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคนที่หน้าตา ขี้เหร่	4.26	0.85	มาก
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่เพื่อจะได้ ไม่อายเพื่อน	3.80	1.16	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ความคิดเห็น (n = 234)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.44	0.95	มาก
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์ชี้แจงเหตุผลเพื่อให้ เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำสงครามกัน	4.27	1.02	มาก
รวม	3.78	0.48	มาก

จากตาราง 23 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่หญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ
($\bar{X} = 3.44 - 4.27$) ยกเว้นเรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่า
คนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$)

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 20 ปี
 และต่ำกว่า

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา	ความคิดเห็น (n = 269)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม	4.11	0.89	มาก
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเรา	3.32	1.05	ปานกลาง
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้ มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบ โรงเรียน	3.17	1.11	ปานกลาง
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนที่เห็นว่าไม่ดี เราก็ ไม่ควรสนใจ	3.26	0.91	ปานกลาง
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนิกายศาสนาหนึ่ง ไปนิกายศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ	3.52	0.91	มาก
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.21	0.91	มาก
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคนที่หน้าตา ขี้เหร่	4.21	0.83	มาก
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อจะได้ ไม่อายเพื่อน	3.71	1.12	มาก

ตาราง 24 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา	ความคิดเห็น (n = 269)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.47	0.99	มาก
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์ชี้แจงเหตุผลเพื่อให้ เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำสงครามกัน	4.22	1.02	มาก
รวม	3.72	0.49	มาก

จากตาราง 24 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุ 20 ปี และต่ำกว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.47 - 4.22$) ยกเว้นเรื่อง "เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วยยกมือสนับสนุนความคิดของพวกเรา" เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" และเรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดีเราก็ไม่ควรสนใจ" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17 - 3.32$)

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 21 ปี
 ขึ้นไป

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ความคิดเห็น (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม	4.01	0.95	มาก
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเรา	3.52	0.97	มาก
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้ มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบ โรงเรียน	3.21	1.09	ปานกลาง
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ ไม่ควรสนใจ	3.48	0.97	มาก
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนิกายศาสนาหนึ่ง ไปนิกายศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ	3.58	0.88	มาก
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.17	0.90	มาก
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้อง เดินกับคนที่หน้าตา ขี้เหร่	4.15	0.93	มาก
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อจะได้ ไม่อายุเพื่อน	3.79	1.13	มาก

ตาราง 25 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา	ความคิดเห็น (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.50	0.96	มาก
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์ชี้แจงเหตุผลเพื่อให้ เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำสงครามกัน	4.27	1.01	มาก
รวม	3.77	0.46	มาก

จากตาราง 25 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุ 21 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.50 - 4.27$) ยกเว้นเรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$)

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มึงานทำ

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ความคิดเห็น (n = 291)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม	4.11	0.88	มาก
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเขา	3.45	0.97	มาก
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้ มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบ โรงเรียน	3.17	1.08	ปานกลาง
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ ไม่ควรสนใจ	3.38	0.96	มาก
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนิกายศาสนาหนึ่ง ไปนิกายศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ	3.54	0.92	มาก
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโกง	4.14	0.93	มาก
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคนที่หน้าตา ขี้เหร่	4.19	0.83	มาก
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อจะได้ ไม่อายเพื่อน	3.68	1.15	มาก

ตาราง 26 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ความคิดเห็น (n = 291)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.52	0.99	มาก
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์ชี้แจงเหตุผลเพื่อให้ เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำสงครามกัน	4.25	1.05	มาก
รวม	3.74	0.46	มาก

จากตาราง 26 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ม้งานท่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$)
และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.38 - 4.25$) ยกเว้น
เรื่อง เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอก
ระบบโรงเรียน" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$)

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่มีงานทำ

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ความคิดเห็น (n = 129)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม	4.01	1.00	มาก
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเรา	3.25	1.14	ปานกลาง
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้ มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบ โรงเรียน	3.22	1.15	ปานกลาง
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ ไม่ควรสนใจ	3.25	.88	ปานกลาง
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนับถือศาสนาหนึ่ง ไปนับถือศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ	3.54	0.86	มาก
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.31	0.86	มาก
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้อง เดินกับคนที่หน้าตา ขี้เหร่	4.18	0.93	มาก
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อจะได้ ไม่อายเพื่อน	3.86	1.06	มาก

ตาราง 27 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา	ความคิดเห็น (n = 291)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.39	0.95	มาก
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์แข็งแรงเหตุผลเพื่อให้ เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำสงครามกัน	4.20	0.94	มาก
รวม	3.72	0.51	มาก

จากตาราง 27 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่มีงานทำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.39 - 4.20$) ยกเว้นเรื่อง "เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วยยกมือสนับสนุนความคิดของพวกเขา" เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" และเรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่ามีดี เราก็ไม่ควรสนใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22 - 3.25$)

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่
 ระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ความคิดเห็น (n = 285)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม	4.11	1.87	มาก
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเรา	3.45	1.02	มาก
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้ มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบ โรงเรียน	3.24	1.07	ปานกลาง
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ ไม่ควรสนใจ	3.37	.93	มาก
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนับถือศาสนาหนึ่ง ไปนับถือศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ	3.60	0.87	มาก
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.21	0.89	มาก
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคนที่หน้าตา ขี้เหร่	4.21	0.80	มาก
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อจะได้ ไม่อายเพื่อน	3.74	1.06	มาก

ตาราง 28 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา	ความคิดเห็น (n = 285)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.46	0.98	มาก
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์แข็งแรงเหตุผลเพื่อให้ เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำสงครามกัน	4.27	0.96	มาก
รวม	3.77	0.45	มาก

จากตาราง 28 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.37 - 4.27$) ยกเว้นเรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$)

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ
 การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ความคิดเห็น (n = 135)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนาเป็นสิ่งที่ ไม่เหมาะสม	4.01	1.00	มาก
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเรา	3.26	1.05	ปานกลาง
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้ มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบ โรงเรียน	3.07	1.16	ปานกลาง
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่ามีค่า เราก็ ไม่ควรสนใจ	3.27	0.96	ปานกลาง
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนิกายศาสนาหนึ่ง ไปนิกายศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ	3.14	0.94	มาก
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.16	0.95	มาก
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคนที่หน้าตา ขี้เหร่	4.15	0.99	มาก
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อจะได้ ไม่อายเพื่อน	3.73	1.21	มาก

ตาราง 29 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา	ความคิดเห็น (n = 135)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.53	0.98	มาก
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์เข้มแข็งเหตุผลเพื่อให้ เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้ง หรือทำสงครามกัน	4.17	1.13	มาก
รวม	3.68	0.54	มาก

จากตาราง 29 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และสูงกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.41 - 4.17$) ยกเว้นเรื่อง "เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วยยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดเห็นของพวกเรา" เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" และเรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมามีคนเห็นว่าไม่ดีเราก็ไม่ควรสนใจ" อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07 - 3.27$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้านคือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการมีการแบ่งปันกัน ร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา โดยเป็นการวิเคราะห์จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ ดังนี้

3.1 ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน เป็นการวิเคราะห์โดย จำแนกตามตัวแปรอิสระคือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดาของนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ดังตาราง 30 - 33 ดังต่อไปนี้

ตาราง 30 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศ

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย (186)		หญิง (234)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.09	1.12	3.09	1.17	-.02
2 เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.13	0.99	4.15	0.93	-.22
3 ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลี่ยงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.09	0.97	4.14	0.98	-.53
4 ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.11	0.93	4.19	1.02	-.83
5 การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้ดีจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.49	1.08	3.53	1.23	-.28
6 สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา ควรรับขึ้นบ้าง	3.41	1.17	3.55	1.16	-1.25
7 ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.34	0.76	4.34	0.88	.08

ตาราง 30 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย (186)		หญิง (234)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8 เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.24	0.86	4.19	0.84	.58
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	3.88	1.08	4.09	0.92	-2.09*
10 ผู้ถูกลงโทษควรดำรงถึงสาเหตุที่ถูกลงโทษก่อน	4.19	0.86	4.21	0.78	-.20
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.64	1.12	3.88	1.00	-2.26*
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.62	1.11	3.58	1.67	.33
13 การเคารพธงชาติในยุคสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.01	1.07	4.03	1.00	-.15
รวม	3.87	0.44	3.92	0.45	-1.25

จากตาราง 30 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เราไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบและเรื่อง "นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาเรียนตรงตามเวลาทุกวัน" ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

ตาราง 31 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอายุ

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	20 ปี และต่ำกว่า 21 ปีขึ้นไป (n = 269)		21 ปีขึ้นไป (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.09	1.12	3.09	1.20	.00
2 เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.12	0.92	4.19	1.02	-.70
3 ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลี้ยงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.11	0.97	4.12	0.99	-.08
4 ในเวลาที่ยังคินเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.10	0.97	4.26	1.00	-1.68
5 การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้ล้จจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.47	1.13	3.59	1.21	-1.01
6 สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา ควรรับขึ้นบ้าง	3.51	1.13	3.46	1.22	.40

ตาราง 31 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	20 ปี และต่ำกว่า 21 ปีขึ้นไป (n = 269)		21 ปีขึ้นไป (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7 ในการตัดสินใจควรจะทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.28	0.86	4.45	0.75	-2.13*
8 เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.16	0.90	4.29	0.74	-1.57
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	4.00	0.96	3.99	1.06	.06
10 ผู้ถูกลองโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลองโทษก่อน	4.21	0.77	4.19	0.89	.19
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.83	0.96	3.68	1.21	1.31
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.52	1.15	3.73	1.11	-1.79
13 การเคารพธงชาติในยุคสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.01	1.03	4.04	1.03	-.31
รวม	3.88	0.46	3.93	0.43	-1.18

จากตาราง 31 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ พฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการให้ความเคารพซึ่งกันและกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "ในการตัดสินใจควรจะต้องกระทำสิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน" ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

ตาราง 32 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอาชีพ

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	มีงานทำ (n = 291)		ไม่มีงานทำ (n = 129)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.09	1.17	3.09	1.11	- .00
2 เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.09	1.01	4.25	0.79	-1.70
3 ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.12	0.97	4.09	1.00	.29
4 ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลย ไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.18	0.96	4.11	1.03	.66
5 การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.56	1.14	3.40	1.20	1.35
6 สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา ควรรับขึ้นบ้าง	3.48	1.18	3.51	1.13	- .28

ตาราง 32 (ต่อ)

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	มีงานทำ (n = 291)		ไม่มีงานทำ (n = 129)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7 ในการตัดสินใจควรจะทำเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.36	0.80	4.29	0.89	.73
8 เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.24	0.82	4.15	0.90	.97
9 เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	4.00	0.03	3.99	0.92	.08
10 ผู้ถูกลองโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลองโทษก่อน	4.21	0.82	4.18	0.80	.41
11 นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.73	1.05	3.87	1.07	-1.24
12 ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.66	1.10	3.45	1.21	1.71
13 การเคารพธงชาติในยุคลสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.10	0.94	3.84	1.18	2.13*
รวม	3.91	0.43	3.86	0.47	.95

จากตาราง 32 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรือาะซึนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ พฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "การเคารพธงชาติในยุคนั้นนี้ค่อนข้างอ้าสวโย" ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

ตาราง 33 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	ประถมศึกษา และต่ำกว่า (n = 285)		มัธยมศึกษาตอน ต้นและสูงกว่า (n = 135)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ ของตนเอง แม้จะละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ	3.11	1.13	3.06	1.20	.40
2 เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่งเรา ไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น	4.22	0.85	3.98	1.13	2.19*
3 ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลียงกฎหมายได้ เป็นคนเก่ง	4.16	1.00	4.02	0.93	1.36
4 ในเวลาเที่ยงคืนเมื่อเห็นสัญญาณไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและขวาก็ขับไปได้ เลยไม่จำเป็นต้องหยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้ เสียเวลา	4.21	0.97	4.05	0.99	1.50
5 การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้สัจจะ" เป็นเรื่อง ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย	3.56	1.15	3.41	1.18	1.17
6 สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา ครอบครัวชั้นบ้าง	3.55	1.15	3.36	1.17	1.52

ตาราง 33 (ต่อ)

อนุกรมเวลา ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน		ระดับความคิดเห็น				t
		ประถมศึกษา และต่ำกว่า (n = 285)		มัธยมศึกษาตอน ต้นและสูงกว่า (n = 135)		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7	ในการตัดสินใจควรจะทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน	4.40	0.77	4.21	0.93	2.13*
8	เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้ โดยวิธีทางตามกฎหมาย	4.21	0.85	4.20	0.84	.16
9	เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่เรา ไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบ	3.99	1.02	4.01	0.94	-.14
10	ผู้ถูกลงโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลงโทษก่อน	4.19	0.80	4.22	0.84	-.34
11	นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.78	1.07	3.76	1.04	.21
12	ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน	3.61	1.13	3.56	1.18	.42
13	การเคารพธงชาติในยุคสมัยนี้ค่อนข้างล้าสมัย	4.10	1.01	3.85	1.04	2.29*
รวม		3.93	0.41	3.82	0.50	2.16*

จากตาราง 33 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมพรรคชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกา ซึ่งเราไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น" เรื่อง "ในการตัดสินใจควรจะเลือกกระทำสิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน" และเรื่อง "การเคารพธงชาติในยุคลสมัยนี้ค่อนข้างถ้าสมัย" ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

3.2 ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน เป็นการวิเคราะห์ โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดาของนักศึกษา ผู้ใหญ่ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ดังตาราง 34 - 37 ดังต่อไปนี้

ตาราง 34 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปัน ร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศ

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย (186)		หญิง (234)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.76	0.91	3.69	0.90	.79
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.92	4.00	1.00	0.97	-.79
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.81	1.19	2.92	1.11	-1.03
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	2.96	1.11	3.19	0.98	-2.22*
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.58	1.01	3.72	0.99	-1.41
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.41	0.94	3.47	0.99	-.70

ตาราง 34 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย (186)		หญิง (234)		
	X	S.D.	X	S.D.	
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่มก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.42	0.93	3.29	0.99	1.43
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.72	1.17	4.05	0.94	-3.19**
9 แม้เสียงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้าไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควรยอมรับ	3.67	1.08	3.73	0.98	-.63
รวม	3.47	0.55	3.56	0.45	-1.82

จากตาราง 34 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกัน ร่วมงานกัน และประสานงานกันโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรื่อง "หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า" ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 35 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปัน
ร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอายุ

ด้านการแบ่งปันกันร่วมมือกัน และประสานงานกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	20 ปี และต่ำกว่า (n = 269)		21 ปีขึ้นไป (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.67	0.92	3.81	0.88	1.53
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.99	.97	3.91	1.01	.84
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.88	1.10	2.86	1.22	.14
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.10	1.00	3.08	1.12	.16
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.66	0.97	3.66	1.02	.02
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.38	0.97	3.57	0.94	-2.00*

ตาราง 35 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมมือกัน และประสานงานกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	20 ปีและต่ำกว่า กว่า (n = 269)		21 ปีขึ้นไป (n = 151)		
	X	S.D.	X	S.D.	
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.38	0.95	3.30	0.98	.72
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.90	1.03	3.90	1.11	.02
9 แม้เสียส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.76	1.00	3.60	1.07	1.56
รวม	3.52	0.51	3.52	0.48	.06

จากตาราง 35 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นกรรมการแต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดในอนาคต" ส่วนเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 36 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปัน
ร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอาชีพ

ด้านการแบ่งปันกันร่วมมือกัน และประสานงานกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	มีงานทำ (n = 291)		ไม่มีงานทำ (n = 129)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรับไปทำคนเดียว	3.72	0.91	3.72	0.90	-.03
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	3.98	0.95	3.92	1.04	.53
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.84	1.15	2.95	1.14	-.98
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.08	1.07	3.12	0.99	-.45
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.70	0.99	3.55	0.99	1.47
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.49	0.93	3.35	1.04	1.31

ตาราง 36 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมมือกัน และประสานงานกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	มีงานทำ (n = 291)		ไม่มีงานทำ (n = 129)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.34	0.96	3.38	0.98	-.42
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.93	1.03	3.84	1.14	.71
9 แม้เสียงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.74	1.00	3.62	1.09	1.05
รวม	3.53	0.50	3.50	0.50	.71

จากตาราง 36 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกัน ร่วมงานกัน และประสานงานกันโดยรวม แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกข้อเช่นกัน

ตาราง 37 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการแบ่งปัน
ร่วมงานกันและประสานงานกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	ประถมศึกษา และต่ำกว่า (n = 285)		มัธยมศึกษาตอน ต้นและสูงกว่า (n = 135)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวว่า จะล่าช้าก็ควรรีบไปทำคนเดียว	3.77	0.87	3.61	0.96	1.57
2 ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับ ประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ	4.00	0.98	3.87	0.97	1.27
3 ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง	2.91	1.13	2.79	1.18	.96
4 หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ก็ควรถอนตัว	3.15	1.04	2.96	1.04	1.83
5 ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ	3.74	0.96	3.49	1.03	2.35*
6 ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็น กรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาที่จะเกิดในอนาคต	3.45	0.95	3.43	1.00	.22

ตาราง 37 (ต่อ)

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน	ระดับความคิดเห็น				t
	ประถมศึกษา และต่ำกว่า (n = 285)		มัธยมศึกษาตอน ต้นและสูงกว่า (n = 135)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7 หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งานของกลุ่ม ก็ยังไม่เสียหายอะไร	3.38	0.97	3.28	0.94	1.01
8 หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า	3.94	1.05	3.82	1.07	1.06
9 แม้เสียงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้วแต่ถ้า ไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ไม่ควร ยอมรับ	3.72	1.04	3.66	1.00	.60
รวม	3.56	0.48	3.44	0.53	2.39*

จากตาราง 37 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกัน ร่วมงานกัน และประสานงานกันโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ" ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

3.3 ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา เป็นการวิเคราะห์ โดย

จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดา นักศึกษาของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) ดังตาราง 38 - 41 ดังต่อไปนี้

ตาราง 38 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่น
ในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศ

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย (186)		หญิง (234)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนา เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม	3.99	1.01	4.14	0.83	-1.60
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของ พวกเรา	3.29	1.06	3.47	1.00	-1.77
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมี ความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเอง จากนอกระบบโรงเรียน	3.18	1.09	3.19	1.11	-.05*
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ไม่ควรสนใจ	3.29	0.95	3.38	0.92	-.97
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนับถือ ศาสนาหนึ่งไปนับถือศาสนาอื่นเป็นคนที่ไม่ น่าไว้วางใจ	3.55	0.93	3.53	0.87	0.27
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโกง	4.07	0.98	4.29	0.84	-2.45*

ตาราง 38 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา	ระดับความคิดเห็น				t
	ชาย (186)		หญิง (234)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคนที่หน้าตาขี้เหร่	4.09	0.87	4.26	0.85	-2.05*
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อจะได้ไม่อายเพื่อน	3.66	1.08	3.80	1.16	-1.35
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.53	1.01	3.44	0.95	0.95
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์ขี้แงเหตุผลเพื่อให้เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุผลอะไรเบาะแสหรือทาสงครามกัน	4.19	1.02	4.27	1.02	-.85
รวม	3.68	0.48	3.78	0.48	-1.99*

จากตาราง 38 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชากรไทยโดยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" เรื่อง "คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่" และเรื่อง "ข้าพเจ้ารู้สึกอับอาย ถ้าต้องเดินกับคนที่หน้าตาขี้เหร่" ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

ตาราง 39 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่น
ในวิธีการแก้ปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอายุ

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา	ระดับความคิดเห็น				t
	20 ปีและต่ำกว่า (n = 269)		21 ปีขึ้นไป (n = 151)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนา เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม	4.11	0.86	4.10	0.95	1.04
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของ พวกเรา	3.32	1.05	3.52	0.97	-2.03*
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมี ความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเอง จากนอกระบบโรงเรียน	3.17	1.11	3.21	1.09	-.37
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ไม่ควรสนใจ	3.26	0.91	3.48	0.97	-2.31*
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนับถือ ศาสนาหนึ่งไปนับถือศาสนาอื่นเป็นคนที่ ไม่ท้าวว้าวางใจ	3.52	0.91	3.58	0.88	-.61
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.21	0.91	4.17	0.90	0.73
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคน ที่หน้าตาขี้เหร่	3.71	1.12	3.79	1.13	-.63
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจะได้ไม่อายเพื่อน	3.71	1.12	3.79	1.13	-.63

ตาราง 39 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา	ระดับความคิดเห็น				t
	20 ปีและต่ำกว่า (269)		21 ปีขึ้นไป (151)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลาย ได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.47	0.99	3.50	0.96	-.25
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์ชี้แจงเหตุผล เพื่อให้เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะ เบาะแว้งหรือทำสงครามกัน	4.22	1.02	4.27	1.01	-.54
รวม	3.72	0.49	3.77	0.46	-1.00

จากตาราง 39 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหาโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วยยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเขา" และเรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดีเราก็ไม่ควรสนใจ" ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

ตาราง 40 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่น
ในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอาชีพ

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ระดับความคิดเห็น				t
	มีงานทำ (n = 291)		ไม่มีงานทำ (n = 129)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนา เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม	4.11	0.88	4.01	1.00	0.97
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของ พวกเรา	3.45	0.97	3.25	1.14	1.78
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมี ความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเอง จากนอกระบบโรงเรียน	3.17	1.08	3.22	1.15	-.47
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ได้ เราก็ไม่ควรสนใจ	3.38	0.96	3.25	0.88	1.39
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนับถือ ศาสนาหนึ่งไปนับถือศาสนาอื่นเป็นคนที่ ไม่น่าไว้วางใจ	3.54	0.92	3.54	0.86	-.03
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.14	0.93	4.31	0.86	-1.82
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคน ที่หน้าตาขี้เหร่	4.19	0.83	4.18	0.93	0.15
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจะได้ไม่อายเพื่อน	3.68	1.15	3.86	1.06	-1.53

ตาราง 40 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ระดับความคิดเห็น				t
	มีงานทำ (n = 291)		ไม่มีงานทำ (n = 129)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลาย ได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.52	0.99	3.39	0.95	1.33
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์ชี้แจงเหตุผล เพื่อให้เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะ เบาะแว้งหรือทำสงครามกัน	4.25	1.05	4.20	0.94	0.48
รวม	3.74	0.46	3.72	0.51	0.44

จากตาราง 40 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
เช่นเดียวกัน

ตาราง 41 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่น
ในวิธีการแห่งปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา	ระดับความคิดเห็น				t
	ประถมศึกษา และต่ำกว่า (n = 285)		มัธยมศึกษาตอน ต้นและสูงกว่า (n = 135)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1 การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนา เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม	4.11	0.87	4.01	1.00	0.90
2 เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วย ยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดของ พวกเรา	3.45	1.02	3.26	1.05	1.78
3 คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมี ความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเอง จากนอกระบบโรงเรียน	3.24	1.07	3.07	1.16	1.39
4 หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดี เราก็ไม่ควรสนใจ	3.37	0.93	3.27	0.96	0.99
5 ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนับถือ ศาสนาหนึ่งไปนับถือศาสนาอื่น เป็นคนที่ ไม่น่าไว้วางใจ	3.60	0.87	3.41	0.94	2.04*
6 คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่	4.21	0.89	4.16	0.95	0.45
7 ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคน ที่หน้าตาขี้เหร่	4.21	0.80	4.15	0.99	0.60

ตาราง 41 (ต่อ)

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา	ระดับความคิดเห็น				t
	ประถมศึกษา และต่ำกว่า (285)		มัธยมศึกษาตอน ต้นและสูงกว่า (135)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8 ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจะได้ไม่อายเพื่อน	3.47	1.09	3.73	1.21	0.15
9 ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลาย ได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว	3.46	0.98	3.53	0.98	-.75
10 ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์เข้มแข็ง เหตุผล เพื่อให้เข้าใจกัน ก็คงไม่มีเหตุทะเลาะ เบาะแว้งหรือทำสงครามกัน	4.27	0.96	4.17	1.13	0.85
รวม	3.77	0.45	3.68	0.54	1.66

จากตาราง 41 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิการมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญาโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "ข้าพเจ้าคิดว่า คนที่เปลี่ยนจากนิกถศาสนาหนึ่ง ไปนิกถศาสนาอื่น เป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ" ส่วนในเรื่องอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามความคิดเห็นของนักศึกษา
ผู้ใหญ่ รวม 3 ด้าน คือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันร่วมงานกัน และ
ประสานงานกัน และการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้จำนวน
ค่าความถี่ และร้อยละ ดังตาราง 42 - 43 ต่อไปนี้

ตาราง 42 ความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัญหา

สภาพปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1. <u>ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน</u>		
เด็กไม่ให้เกิดเกียรติ และไม่ให้ความเคารพผู้ใหญ่ นักเรียน ไม่ให้ความเคารพอาจารย์	87	62.14
ขาดความเคารพในเรื่องสิทธิและหน้าที่	25	17.86
ขาดระเบียบวินัยไม่เคารพในกฎระเบียบ	16	11.43
การใช้กิริยาวาจาไม่แสดงถึงความเคารพซึ่งกันและกัน	12	8.57
รวม	140	100.00
2. <u>ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน</u>		
ขาดความร่วมมือ และความสามัคคีกัน	70	54.68
ขาดความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว	24	18.75
ระยะเวลาทำงานร่วมกันมีน้อย	20	15.63
ขาดการปรึกษาหารือกัน	14	10.94
รวม	128	100.00

ตาราง 42 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
3. <u>การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา</u>		
ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก	24	38.71
ขาดเหตุผล หลงเชื่อสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้	16	25.81
ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	12	19.35
ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย	10	16.13
รวม	62	100.00

จากตาราง 42 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันเรียงตามลำดับ ได้แก่ เด็กไม่ให้เกียรติ และไม่ให้ความเคารพผู้ใหญ่ นักเรียนไม่ให้ความเคารพอาจารย์ ขาดความเคารพในเรื่องสิทธิ และหน้าที่ ขาดระเบียบวินัย ไม่เคารพในกฎระเบียบ และการใช้กิริยาวาจาไม่แสดงถึงความเคารพซึ่งกันและกัน

ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมประชาธิปไตยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ขาดความร่วมมือ และความสามัคคีกัน ขาดความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ระยะเวลาทำงานร่วมกันมีน้อย และขาดการปรึกษาหารือกัน

ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญา นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมประชาธิปไตยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ขาดเหตุผล หลงเชื่อสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย

ตาราง 43 ความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1. <u>ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน</u>		
ควรสอนให้เคร่งครัดในกฎระเบียบ วินัย และมีการ ลงโทษอย่างจริงจัง	48	40.00
ควรสอนให้รู้จักการเคารพซึ่งกันและกัน และให้รู้จัก สิทธิ และหน้าที่	46	38.33
ควรจัดกิจกรรมที่แสดงถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	16	13.33
ควรให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติตัว เป็นแบบอย่างที่ดี	10	8.34
รวม	120	100.00
2. <u>ด้านการแบ่งปันกัน ร่วมงานกัน และประสานงานกัน</u>		
ควรสอนให้เสียสละ มีความสามัคคีเห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวม	36	40.00
ควรมีการมอบงานกันทำเป็นกลุ่ม	30	33.33
ควรจัดกิจกรรมที่แสดงถึงการทำงานร่วมกัน	14	15.56
ควรมอบงานตามความถนัดของแต่ละคน	10	11.11
รวม	90	100.00

ตาราง 43 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
3. <u>การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา</u>		
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น	40	46.51
ควรจัดกิจกรรมที่อีกให้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	28	32.56
ควรให้ควรศึกษากระจายไปยังชนบทที่ห่างไกลให้มากขึ้น	18	20.93
รวม	86	100.00

จากตาราง 43 แสดงว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านควรมีความเคารพซึ่งกันและกันเรียงตามลำดับ ได้แก่ ควรสอนให้เคร่งครัดในกฎระเบียบวินัย และมีควรลงโทษอย่างจริงจัง ควรสอนให้รู้จักควรเคารพซึ่งกันและกัน และให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ ควรจัดกิจกรรมที่แสดงถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ควรให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

ด้านควรแบ่งปันกัน ร่วมงานกัน และประสานงานกัน" นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมประชาธิปไตยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ควรสอนให้เสียสละ มีความสามัคคีเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ควรมีความมอบงานกันทำเป็นกลุ่ม ควรจัดกิจกรรมที่แสดงถึงควรทำงานร่วมกัน และควรมอบงานตามความถนัดของแต่ละคน

ด้านควรมีความเชื่อมั่นในวิธีควรแห่งปัญญา นักศึกษาผู้ใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ควรจัดกิจกรรมควรเรียนควรสอนให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ควรจัดกิจกรรมที่อีกให้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ควรให้ควรศึกษากระจายไปยังชนบทที่ห่างไกลให้มากขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่
วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานครใน 3 ด้าน คือ
ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน
และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยและนักศึกษาผู้ใหญ่
วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ
ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้าน
การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหาโดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพของนักศึกษา และระดับ
การศึกษาของบิดา
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครใน
3 ด้าน คือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงาน
กัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย.

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะนำไปเป็นแนวทาง
ในการจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมประชาธิปไตยแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ในระบบโรงเรียน
และประชาชนที่สนใจทั่วไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยเฉพาะของ
นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครใน
3 ด้าน คือ การมีความเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน
และการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา มีกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 420 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ 3 ด้าน คือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดส่งและรับแบบสอบถามด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยประสานงานกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 โรงเรียน ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 10 วัน ได้จำนวนแบบสอบถามกลับคืนรวมทั้งสิ้น 420 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.67

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเอสพีเอสเอส (SPSS-X) เพื่อหาค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่จากปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
2. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่
3. การทดสอบค่าที (t-test) ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน และการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดา

สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่

ผลการวิจัยนักศึกษาผู้ใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย 3 ด้าน
คือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน
และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ
คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดา มีข้อสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิง ที่มีอายุ 20 ปี และต่ำกว่าและที่มีอายุ 21 ปี
ขึ้นไป ทั้งที่มีงานทำและไม่มีงานทำ บิดามีระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า และบิดามี
ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย
โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ
ยกเว้นเรื่อง "ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองแม้จะละเมิดสิทธิของ
ผู้อื่นบ้างอาจต้องทำ" อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน

นักศึกษาผู้ใหญ่ชาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย
ในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ทุกข้อ ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไร
ที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่หญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้
โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ
ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้ง
กับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" เรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็
ควรถอนตัว" และเรื่อง "หากขาดเราไม่เสียหนึ่งคนงานของกลุ่มก็ยังไม่เสียหายอะไร"
อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 20 ปี และต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" เรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" และเรื่อง หากขาดเราไปเสียหนึ่งคนงานของกลุ่มก็ยังไม่เสียหายอะไร" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีงานทำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่มีงานทำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อยกเว้นเรื่อง "ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบหลาย ๆ คน บางครั้งก็ไม่ควรพูดอะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง" และเรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรอดทน" อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหา

นักศึกษาผู้ใหญ่ชาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อยกเว้นเรื่อง "ควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วยยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดเห็นของพวกเรา" เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" และเรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่ามีค่า เราก็ไม่ควรสนใจ" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่หญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อยกเว้นเรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 20 ปี และต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อยกเว้นเรื่อง "ควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วยยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดเห็นของพวกเรา" เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" และเรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่ามีค่าเราก็ไม่ควรสนใจ" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่อายุ 21 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อยกเว้นเรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" และเรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่ามีค่าเราก็ไม่ควรสนใจ" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ทำงานทำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทุกข้อยกเว้น เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่มีงานทำ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อยกเว้น เรื่อง "ควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วยยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดเห็นของพวกเรา" เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" เรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดีเราก็ไม่ควรสนใจ" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีระดับการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น เรื่อง "คนที่เรียนจบจากระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" อยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและสูงกว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อยกเว้น เรื่อง "ควรหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วยยกมือออกเสียงสนับสนุนความคิดเห็นของพวกเรา" เรื่อง "คนที่เรียนจบจากระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" เรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดีเราก็ไม่ควรสนใจ" อยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่

ผลการวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดา มีข้อสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่อง

"เมื่อเห็นโรงเรียนเสียหายโดยที่เราไม่ได้กระทำไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ" และเรื่อง "นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาเรียนตรงตามเวลาทุกวัน" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ในด้านนี้ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่อง "ในการตัดสินใจควรเลือกกระทำสิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่อง "การเคารพธงชาติในยุคนี้น่าอับอาย" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านนี้ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่อง "ไม่จำเป็นต้องเคารพกติกาที่เราไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น" เรื่อง "ในการตัดสินใจควรเลือกกระทำสิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน" และเรื่อง "การเคารพธงชาติในยุคนี้น่าอับอาย" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ในด้านนี้ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรอดทน" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเรื่อง "หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ในด้านนี้ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ แต่ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่อง "ถึงแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นกรรมการแต่เราก็ไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดในอนาคต" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตยในดำเนิน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกเรื่อง เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกเรื่อง เช่นเดียวกัน ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่
ที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในดำเนิน โดยรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในเรื่อง
"การเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ" แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

2.3 ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตยในดำเนิน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่า ในเรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วย
ตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" เรื่อง "คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่" และเรื่อง "ข้าพเจ้า
รู้สึกอับอายถ้าต้องเดินกับคนที่หน้าตาซีแพร์" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ประชาธิปไตยในดำเนิน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่า เรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่าไม่ดีเราก็ไม่ควรสนใจ"
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอาชีพต่างกัน มีความ
คิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในดำเนิน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกเรื่อง เช่นเดียวกัน
และนักศึกษาผู้ใหญ่ที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย
ในดำเนิน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
เรื่อง "ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนับถือศาสนาหนึ่ง ไปนับถือศาสนาอื่น เป็นคนที่ไม่น่า
ไว้วางใจ" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหา นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมประชาธิปไตย
3 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่ เด็กไม่ให้เกิดเกียรติและไม่ให้ความ
เคารพผู้ใหญ่ นักเรียนไม่ให้ความเคารพอาจารย์ ขาดความเคารพในเรื่องสิทธิและหน้าที่

ขาดระเบียบวินัยไม่เคารพในกฎระเบียบ การใช้กิริยาอาการไม่แสดงความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ได้แก่ ขาดความร่วมมือและความสามัคคีกัน ขาดความเสียสละให้แก่ประโยชน์ส่วนตน ระยะเวลาทำงานร่วมกันมีน้อย ขาดการปรึกษาหารือกันและด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ได้แก่ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ขาดเหตุผลหลงเชื่อสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย

3.2 ข้อเสนอแนะ นักศึกษาผู้ใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรม

ประชาธิปไตย 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่ ควรสอนให้เคร่งครัดในกฎระเบียบวินัยและมีการลงโทษอย่างจริงจัง ควรสอนให้รู้จักการเคารพซึ่งกันและกัน และให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ ควรจัดกิจกรรมที่แสดงถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และควรให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน ควรสอนให้เสียสละมีความสามัคคีเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ควรให้มีการมอบงานกันทำเป็นกลุ่ม ควรจัดกิจกรรมที่แสดงถึงการทำงานร่วมกัน และควรมอบงานตามความถนัดของแต่ละคน ส่วนด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ได้แก่ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ควรจัดกิจกรรมที่ฝึกให้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และควรให้การศึกษาระบายไปยังชนบทห่างไกลให้มากขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ จากการศึกษาวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ในลักษณะที่แตกต่างกันและไม่แตกต่างกันในหลายประเด็นซึ่งควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1.1 ความคิดเห็นด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาตามความคิดเห็นพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน พบว่า โดยส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่องที่นักศึกษาผู้ใหญ่แสดงความคิดเห็นอยู่ในอันดับมาก 3 เรื่อง ที่ควรอภิปรายผล มีดังนี้

เรื่อง "ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำสิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน" การที่นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันมีผู้ที่กระทำผิดกฎหมายให้เห็นเป็นจำนวนมาก และคนเหล่านี้ถูกลงโทษตามความผิดที่กระทำ ดังนั้นการทำตามกฎหมายน่าจะปลอดภัยกว่า ไม่เสี่ยงต่อการถูกจับและถูกลงโทษ สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของ มาสโลว์ ชั้นที่ 2 ที่ว่า ทุกคนต้องการความปลอดภัยในชีวิต

ส่วนเรื่อง "เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควรต่อสู้โดยวิธีทางตามกฎหมาย" การที่นักศึกษาผู้ใหญ่ มีความคิดเห็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คนที่อยู่ร่วมกันในสังคมได้โดยปกติสุขนั้น ในสังคมจะต้องมีกฎระเบียบ กติกาต่าง ๆ เมื่อยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้นเขาจึงเห็นว่าเมื่อถูกรังแก กฎหมายจะช่วยคุ้มครองได้ และเรื่อง "เมื่อถูกลงโทษ ควรถามถึงสาเหตุที่ถูกลงโทษก่อน" คงเป็นเพราะทุกคนได้รับความรู้จากการศึกษาเล่าเรียน เรื่อง : เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่จึงทำให้ทราบว่าตนเองมีสิทธิ ยามถึงความผิดของตนเองก่อนถูกลงโทษเพื่อความเป็นธรรม

การค้นพบครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ แองเกิลฮาร์ด (Englehard. 1970 : 388) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The Common School and the Ideal Citizen พบว่า นักการศึกษาที่มีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญของสังคมที่ถ่ายทอดอุดมคติเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียน

1.2 ความคิดเห็นด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน พบว่า โดยส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่องที่นักศึกษาผู้ใหญ่แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 เรื่อง ที่ควรอภิปราย มีดังนี้

เรื่อง "ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่าได้รับประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ" นักศึกษาผู้ใหญ่ค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับข้อนี้ในอันดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในระบบการเรียนการสอนได้มีการปลูกฝังในเรื่องความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การค้นพบครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สาโรช บัวศรี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 20 ; อ้างอิงมาจาก สาโรช บัวศรี. 2520 : 66 - 68) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกัน ร่วมงานกันและประสานงานกันว่า ต้องมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในหมู่คณะร่วมกันทำงาน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและรับผิดชอบต่อนหน้าที่และต่อสังคม

ส่วนเรื่อง "หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้งานช้า" และเรื่อง "งานที่ได้รับมอบหมาย ให้ทำเป็นกลุ่ม หากกลัวช้าก็ควรรีบไปทำคนเดียว" นักศึกษาผู้ใหญ่แสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วยในอันดับมากนั้น สาเหตุที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่เห็นด้วยในเรื่องดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีระบบที่ดีในการวัดผลประเมินผลของการทำงานกลุ่มที่ดี ซึ่งอาจมีการมอบงาน แบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างจริงจัง ตลอดจนผู้สอนอาจมีวิธีการหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้ปลูกฝังหลักการทำงานร่วมกัน หรือการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ให้กับนักศึกษาจึงทำให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ไปในทางที่ดี ดังนั้นครูจึงน่าจะมียุทธศาสตร์ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา เป็นอย่างมาก

การค้นพบครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเซียลัส (Massialas. 1969 : 105) ได้สรุปรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี และกระบวนการสังคมประภคิตทางการเมือง ไว้ว่าการสอนในโรงเรียนมีผลต่อความรู้ความสามารถและพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล

1.3 ความคิดเห็นด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของ นักศึกษาผู้ใหญ่ ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา พบว่า โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่องที่นักศึกษาผู้ใหญ่ แสดงความคิดเห็นอยู่ในอันดับมาก 3 เรื่อง ที่ควรอภิปราย มีดังนี้

เรื่อง "เชื่อว่าหากมนุษย์ชี้แจงเหตุผลเพื่อให้เข้าใจกันก็คงไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้งหรือทำสงครามกัน" นักศึกษาผู้ใหญ่แสดงความคิดเห็นด้วยเป็นอันดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนอาจมีกิจกรรมแนวทางที่ทำให้นักศึกษาเหล่านั้น ไปสู่

เป้าหมายที่ดี โดยการปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรม ตลอดจนบุคลิกลักษณะที่เกื้อหนุนต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ในเรื่องดังกล่าวนี้ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และพลศักดิ์ จิรไกรศิริ

(2524 : 26, 27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยหลักของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยว่าต้องมีความเชื่อและยึดมั่นในคุณค่าและศักดิ์ศรีของบุคคล มีความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้อื่น และความเสมอภาคของมนุษย์ รวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นทั้งในการพูดการเขียนการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกอื่น ๆ แม้ว่าสิ่งนั้นจะขัดแย้งกับความคิดเห็นของตนก็ตามจะต้องมีความอดกลั้นต่อความหลากหลายในพฤติกรรมของผู้อื่น

ส่วนเรื่อง "การคบเพื่อนเป็นคนต่างศาสนา เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม"

และเรื่อง "คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่" นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษาเป็นกระบวนการที่สร้างทัศนคติค่านิยมให้นักศึกษาได้ เกิดสติปัญญา คิดอย่างมีเหตุผลไม่หลงเชื่อในสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเซียลัส (Massialas. 1969 : 105) ซึ่ง ได้สรุปรวบรวมผลงานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี และสังคมประภคิตทางการเมือง พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีบทบาทด้านการฝึกอบรมเป็นพลเมืองดี และการเข้าใจทางการเมือง ได้แก่ บทบาทครอบครัวกลุ่มเพื่อน โรงเรียน หนังสือตำรา เป็นต้น

นอกจากนั้นผลของการศึกษาวิจัยในข้อนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ สีนสวัสดิ์ (2527 : 130 - 132) ที่กล่าวถึง บุคลิกลักษณะของบุคคลที่เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตยว่า รู้จักขอบเขตหน้าที่ สิทธิและเสรีภาพ กล่าวคือ ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยมีทั้งหน้าที่และสิทธิควบคู่กันไป

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่

จากผลการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ เป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหาโดยจำแนกตามตัวแปรอิสระคือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดามีข้อควรอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

2.1 ด้านมีความเคารพซึ่งกันและกัน

2.1.1 ด้านเพศ ที่ประเด็นอภิปราย ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาผู้ใหญ่ทั้งนักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิง ต่างก็ได้รับอิทธิพลการถ่ายทอดทัศนคติ ความรู้ ความเชื่อ และหล่อหลอมพฤติกรรมต่าง ๆ จากระบบโรงเรียน ซึ่งมีหลักสูตรการสอนและวิธีการสอนลักษณะเดียวกัน จึงส่งผลให้การแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่ทั้งเพศชายและหญิงต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

การค้นพบครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทปเปอร์ และซอลเตอร์ (สุนทร จันทรศรี. 2530 : 185 ; อ้างอิงมาจาก Tapper and Solter. n.d.) ได้มีความคิดเห็นในงานวิจัยของเขาว่าโรงเรียนสามารถมีบทบาทในการถ่ายทอดค่านิยมทางการเมืองได้มากหากเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ มิลเบรธ และคณะ (Milbrath and others. 1977 : 77) พบว่าความแตกต่างระหว่างเพศไม่มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีบางข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เรื่อง "เมื่อเห็นโรงเรียนเสียหายโดยที่เราไม่ได้กระทำไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ" จะเห็นว่านักศึกษาผู้ใหญ่ชายแสดงความคิดเห็นเรื่องนี้น้อยกว่านักศึกษาผู้ใหญ่หญิงอาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ชายไม่กล้าแจ้งเพราะกลัวเป็นอันตรายกับตนเองและเกิดความยุ่งยาก การเพิกเฉยเสียจะได้รับความปลอดภัยกว่า การค้นพบครั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของ มาสโลว์ ข้อที่ 2 ที่ว่ามนุษย์ทุกคนต้องการความปลอดภัยส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงนั้นโดยปกติเพศหญิงส่วนใหญ่เป็นบุคคลจิตใจอ่อนโยน เชื่อฟังคำสั่งสอน มีความรับผิดชอบสูงกว่าชายจึงมีความคิดเห็นด้านนี้มากกว่าชาย และอีกเรื่องที่แตกต่างกัน คือ "เรื่องนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาเรียนตรงตามเวลาทุกวัน" จะเห็นว่านักศึกษาผู้ใหญ่หญิงแสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วยมากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ชาย ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาผู้ใหญ่หญิงได้รับการอบรมสั่งสอนให้เคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณี และกฎระเบียบต่าง ๆ และมีนิสัยที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เชื่อฟังคำสั่งสอนปฏิบัติตามกฎระเบียบมากกว่านักศึกษาชาย

2.1.2 ด้านอายุ มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแม้อายุต่างกันแต่การได้กลับเข้ามาเรียนในระบบของโรงเรียนและได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องการแสดงความเคารพซึ่งกันและกันที่ไม่แตกต่างกันทั้งนี้โรงเรียนอาจ มีกระบวนการขัดเกลาถ่ายทอดและหล่อหลอมพฤติกรรมความเชื่อ หัตถ์คติของคนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรวัดน์ นิเจนเตร์ (2528 : 143 - 177) ได้รวบรวมผลงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศ สรุปผลที่พบได้ว่า หลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยวิชาต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนนั้น มีส่วนในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ และความสนใจทางการเมืองอยู่มาก และงานวิจัยของ แองเกิลฮาร์ด (Englehard. 1970 : 388) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The Common School and the Ideal Citizen พบว่า นักการศึกษามีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญของสังคม ถ่ายทอดอุดมคติเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีให้กับนักเรียน

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "ในการตัดสินใจ ควรจะเลือกกระทำสิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน" จะเห็นได้ว่านักศึกษาอายุ 21 ปีขึ้นไป เห็นด้วยอยู่ในระดับมากกว่านักศึกษาที่มีอายุ 20 ปี และต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีอายุ 21 ปี ขึ้นไปมีความรับผิดชอบมากกว่า มีประสบการณ์มากกว่า ตลอดจนมีวุฒิภาวะมากกว่า จึงทำให้เขาตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องมากกว่าผู้ที่มีอายุ 20 ปี และต่ำกว่า

2.1.3 ด้านอาชีพ มีประเด็นอภิปรายดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าถึงแม้มีอาชีพต่างกัน แต่ได้รับการถ่ายทอดจิตสำนึก และพฤติกรรมต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมอันมีปัจจัยการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน นักศึกษามักกระทำตามกลุ่มเพื่อนและได้รับอิทธิพลจากผู้ที่มีชื่อเสียง ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเซียลัส (Massialas. 1969 : 105) ซึ่งพบว่าบทบาทของกลุ่มเพื่อนในเด็กที่มีฐานะทางสังคม

แบบเดียวกัน มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบเดียวกัน สำหรับบทบาทของกลุ่มเพื่อนที่เป็นเด็กวัยรุ่น พบว่า เด็กผู้ชายได้รับอิทธิพลของการเป็นพลเมืองดีมาจากเพื่อน การเล่นกีฬาในกลุ่มของตน ส่วนเด็กผู้หญิงจะได้รับอิทธิพลมาจากผู้นำทางกิจกรรมกลุ่ม

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "การเคารพธงชาติในยุคนี้น่าสนใจ" จะเห็นว่าพวกที่มีอาชีพให้ความสำคัญต่อการเคารพธงชาติ อยู่ในระดับมากกว่าพวกไม่มีอาชีพ อาจเป็นเพราะพวกที่มีอาชีพถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีการเคารพในกฎระเบียบ กติกา มีแบบแผนของตนเอง ส่วนพวกที่ไม่มีอาชีพโดยปกติอาจไม่ค่อยสนใจกฎกติกาอยู่แล้ว และไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากนัก ดังนั้นเมื่อมีกฎ ระเบียบหรือแบบแผนแนวปฏิบัติในเรื่องให้เคารพธงชาติเมื่อได้ยินเพลงชาติ พวกที่ไม่มีอาชีพจึงไม่สนใจและไม่ใส่ใจในเรื่องนี้

2.1.4 ด้านระดับการศึกษาของบิดา มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครอบครัวโดยเฉพาะบิดามีบทบาทต่อการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของบุตร บิดาที่มีการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมการส่งเสริมในเรื่องประชาธิปไตย และย่อมต้องการให้บุตรหลานของตนได้รับการศึกษาสูงขึ้น เมื่อมีการศึกษาสูงขึ้น พฤติกรรมที่ได้รับจากครอบครัว สถานศึกษา หรือแม้แต่จากกลุ่มเพื่อนจะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเซียลัส (Massialas, 1969 : 105) ได้รวบรวมบทบาทของครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีบทบาทมากที่สุดกับเด็กในครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสูงและเด็กนักเรียนที่มีสมาชิกที่มีบทบาททางการเมืองจะเรียนรู้ทางการเมืองได้ดี ส่วนการอบรมเลี้ยงดูอย่างเคร่งครัดในครอบครัว มีผลต่อความไม่พอใจและทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเมือง

2.2 ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน

2.2.1 ด้านเพศ มีประเด็นอภิปรายดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกัน

ร่วมงานกันและประสานงานกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เห็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะทั้งนักศึกษาผู้ใหญ่ เพศชายและหญิง ได้รับการ

ขัดเกลาทางสังคมจากระบบการศึกษาใกล้เคียงกันซึ่งระบบการจัดการศึกษามีผลต่อการถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยม รวมทั้งตลอดถึงอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นของบุคคลไม่ว่าเป็นเพศใด จึงทำให้การแสดงความคิดเห็นด้านการแบ่งปันกันร่วมมือกันและประสานงานกัน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นเป็นหน้าที่ของโรงเรียนต้องรับภาระเรียนการสอนให้นักศึกษามีพฤติกรรมประชาธิปไตย ค่านิยมต่าง ๆ ไปในทางที่พึงประสงค์ได้โดยเน้นการแบ่งปันกัน การทำงานร่วมกันและการประสานงานกันให้มาก ซึ่งสอดคล้องกับ การวิจัยของ แองเกลฮาร์ด (Englehard. 1970 : 388) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The Common School and the Ideal Citizen พบว่า นักการศึกษาที่มีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญของสังคมที่จะถ่ายทอดอุดมคติเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี โรงเรียนต้องเน้นในเรื่องส่วนรวมมากกว่าบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะของพลเมืองดี

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีบางข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เรื่อง "หากได้รับมอบหมายให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบก็ควรถอนตัว" จะสังเกตเห็นว่า นักศึกษาหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่า นักศึกษาชาย คือไม่เห็นด้วยมากกว่าชาย แสดงให้เห็นว่านักศึกษาหญิง มีความรับผิดชอบมากกว่านักศึกษาชาย ส่วนส่วนนักศึกษาชายจะต่อต้านสิ่งที่ไม่ชอบหรือสิ่งที่ขัดกับกฎหมายมากกว่านักศึกษาหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาด้านตัวแปรเพศของ มาเซียลัส (Massialas. 1969 : 105) ได้ศึกษาปัญหาเรื่องเพศกับความเป็นพลเมืองดี และกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของพลเมือง คือ เด็กผู้หญิง มีความเคารพเชื่อฟังกฎหมายมากกว่าเด็กผู้ชาย และข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ เรื่อง "หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นจะทำงานล่าช้า" นักศึกษาหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่านักศึกษาชายคือไม่เห็นด้วยมากกว่าชาย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาหญิง มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าเพศชาย เพราะในสังคมประชาธิปไตยทุกคนต้องร่วม แสดงความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน และเพศหญิงมักจะเป็นเพศที่มีจิตใจไม่แข็งกระด้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้ดีกว่าชาย

2.2.2 ด้านอายุ มีประเด็นอภิปรายดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มที่มีอายุมากกับกลุ่มที่มีอายุน้อย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและการประสาน

งานกัน ของนักศึกษาผู้ใหญ่เกิดจากกิจกรรมที่นักศึกษาผู้ใหญ่ต้องทำงานร่วมกันดังนั้นโรงเรียนจึงมีแนวทางช่วยให้นักศึกษาผู้ใหญ่เกิดพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนาได้และสามารถนำไปในทิศทางเดียวกันได้โดยการฝึกการทำงานกลุ่ม ร่วมกันมากกว่าทำงานเป็นรายบุคคลซึ่งจะปลูกฝังความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แองเกิลฮาร์ด (Englehard, 1970 : 388) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The Common School and the Ideal Citizen พบว่า นักการศึกษามีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญของสังคมในการถ่ายทอดอุดมคติเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี โรงเรียนต้องเน้นในเรื่องส่วนรวมมากกว่าบุคคลซึ่งเป็นลักษณะของพลเมืองดี

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "ถึงแม้ว่าคุณสมบัติเหมาะสมที่เป็นกรรมการแต่เราไม่สมัครเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้นในอนาคต" ผู้ที่มีอายุ 21 ปี ขึ้นไป ไม่เห็นด้วยระดับมากกว่าผู้ที่มีอายุ 20 ปี และต่ำกว่า อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีอายุมาก มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยเพราะเนื่องจากปัจจุบันมีความเจริญในด้านต่าง ๆ การรับข่าวสาร ข้อมูลได้รวดเร็ว และทั่วถึงกว่าแต่ก่อน และผู้ที่มีอายุมากกว่าได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ และมีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ดังนั้นจึงอาจมีความคิดด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากกว่าก็เป็นได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล สภาเงิน (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยของประชาชนในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ประชากรที่มีอายุน้อย จะมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากกว่าประชากรที่มีอายุมาก

2.2.3 ด้านอาชีพ มีประเด็นอภิปรายดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้าน การแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกันโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่ว่า นักศึกษามีกงานทำหรือไม่มีงานทำ เมื่อเข้ามาสู่ระบบโรงเรียนแล้วการเรียนจะเป็นตัวขัดเกลาพฤติกรรมต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว นักศึกษาได้มาจากการเข้าสังคม การทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนในระบบกลุ่มจะทำให้พฤติกรรมดังกล่าว ได้ถูกฝึกฝนเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพปเปอ์ และชอลเตอร์ (สุนทร จันทรศรี,

2530 : 185 ; อ้างอิงมาจาก Tapper and Solter. n.d.) พบว่า โรงเรียนสามารถมีบทบาทในการถ่ายทอดค่านิยมทางการเมืองได้มากหากเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ

2.3.4 ด้านระดับการศึกษาของบิดา มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่จากครอบครัวที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครอบครัว โดยเฉพาะบิดาที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมีบทบาทต่อการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย บิดาที่มีการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมส่งเสริมในเรื่องประชาธิปไตย และยอมที่ต้องการให้บุตรหลานของตนได้รับการศึกษาสูงขึ้น เมื่อมีการศึกษาสูงขึ้น พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับจากครอบครัว สถานศึกษา หรือแม้แต่จากกลุ่มเพื่อนจะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเซียลัส (Massialas. 1969 : 105) ได้กล่าวถึงบทบาทของครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีบทบาทมาก เด็กในครอบครัว ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสูงและเด็กนักเรียนที่มีสมาชิกที่มีบทบาททางการเมืองจะเรียนรู้ทางการเมืองได้ดี ส่วนการอบรมเลี้ยงดูอย่างเคร่งครัดในครอบครัวมีผลต่อความไม่พอใจและทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเมือง

2.3. ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหา

2.3.1 ด้านเพศ มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งเพศชายและเพศหญิงมีธรรมชาติในการรับรู้ ความเอาใจใส่ ความมีจิตสำนึก ตลอดจนทัศนคติต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ซึ่งความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหานี้จะถูกปลูกฝังมาจากครอบครัว สิ่งแวดล้อม กลุ่มเพื่อน และโรงเรียน เพศชายจะเป็นเพศที่ไม่สนใจที่จะทำอะไรอย่างจริงจัง ขาดความไตร่ตรอง ขาดความมีเหตุผลและความละเอียดรอบคอบก็มีน้อยกว่าเพศหญิง รวมทั้งการใช้เหตุผลในการตัดสินใจต่าง ๆ ร่วมกัน หญิงกระทำได้ดีกว่าชายเพราะหญิงมีความละเอียดรอบคอบมากกว่า ซึ่งกระบวนการที่ทำให้เด็กชายมีความคิดในวิธีการแห่งปัญหาได้ คือสถาบันครอบครัว สถานศึกษา สังคมและกลุ่มเพื่อน สื่อมวลชนที่ทำงาน และที่สำคัญคือ ระบบโรงเรียน (สุจิต บุญขงภาว. 2521 : 10)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียนมีความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วยตนเองจากนอกระบบโรงเรียน" เรื่อง "คนยากจนส่วนมากมักเป็นคนโง่" และเรื่อง "รู้สึกอับอายที่ต้องเดินกับคนหน้าตาขี้เหร่" โดยเพศหญิงไม่เห็นด้วย อยู่ในระดับมากกว่าชาย ทั้ง 3 เรื่อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่เข้ามามีเรียนนอกระบบโรงเรียนนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง และเมื่อสถานที่ใดก็ตามมีเพศใดเพศหนึ่งมากกว่ากับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในสถานที่นั้นจะมีบทบาทต่อพฤติกรรม ความเชื่อค่านิยมต่าง ๆ ของกลุ่มมาก ดังนั้น เพศหญิงซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่และได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ มาก จึงมีความเชื่อมั่นว่าการที่ตนเองได้เข้ามามีศึกษานอกระบบโรงเรียนได้รับความรู้ เกือบเท่าเทียมกับพวกที่เรียนจากในระบบโรงเรียน และมีความเห็นอยู่ในระดับมากกว่าเพศชาย ส่วนความเห็น เรื่อง "คนยากจนมักเป็นคนโง่" ซึ่งนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงไม่เห็นด้วยอยู่ในระดับมากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ชาย อาจเป็นเพราะว่าส่วนใหญ่คนที่ยากจนไม่มีเงินที่จะไปเรียนในระบบโรงเรียน ตลอดจนเงินที่จะนำไปเสียเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการกวดวิชาในบางวิชาที่ตนเองคิดว่า เรียนไม่ทันเพื่อนก็ไม่มี ซึ่งตนเองจะต้องไปเรียนนอกระบบโรงเรียน โดยเรียนไปด้วย และทำงานไปด้วย ส่วนเรื่อง "รู้สึกอับอายที่ต้องเดินกับคนหน้าตาขี้เหร่" นั้น นักศึกษาผู้ใหญ่หญิงไม่เห็นด้วยอยู่ในระดับมากกว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ชายเช่นเดียวกัน อาจเป็นเพราะว่าธรรมชาติของมนุษย์โดยเฉพาะเพศชายจะสนใจเพศตรงข้ามในเรื่องหน้าตาก่อนว่าสวยหรือไม่ หากสวยก็จะคบค้าสมาคมด้วย แต่หากไม่สวยความสนใจที่จะเข้ามามีความสัมพันธ์ก็น้อยลงไป แต่เพศหญิงนั้นไม่สนใจในเรื่องความสวยงามของหน้าตาแต่จะสนใจในเรื่องจิตใจมากกว่าร่างกาย

2.2.3 ด้านอายุ *มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่แตกต่างกันด้านอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ผู้ที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป มีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา มากกว่าผู้ที่มีอายุ 20 ปี และต่ำกว่าแสดงไว้ให้เห็นว่า การที่บุคคลจะมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาได้นั้นต้องอาศัยความรู้ และการสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ มากพอสมควร

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่อง "การหาพรรคพวกไว้ให้มากเพื่อช่วยยกมือ ออกเสียงสนับสนุนความคิดของพวกเขา" และเรื่อง "หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่า ไม่ใช่ไม่ควรสนใจ" จากทั้งสองเรื่องนี้จะเห็นว่า ผู้ที่มีอายุ 21 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็น ไม่เห็นด้วยในระดับมากกว่าผู้ที่มีอายุ 20 ปี และต่ำกว่า แสดงว่า ยิ่งมีอายุมากยิ่งมี ประสบการณ์ชีวิตมาก มีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกและพฤติกรรมเป็นพลเมืองดี มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า

2.3.3 ด้านอาชีพ มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ประชาธิปไตย ด้าน การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ ซึ่ง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สาเหตุที่เป็นนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่าง ด้านอาชีพไม่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของพฤติกรรมในเรื่องความเชื่อมั่นในวิถีทางแห่งปัญญา แต่ความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาอาจมาจากปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ บทบาทของครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียนหนังสือและตำรา และตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อตัวนักเรียนมากกว่าตัวแปร ด้านอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มาเซียลัส (Massialas. 1969 : 105) พบว่า ปัจจัย ที่มีบทบาทด้านการฝึกอบรมความเป็นพลเมืองดี และการเข้าใจทางการเมือง ได้แก่ บทบาทของครอบครัวกลุ่มเพื่อน โรงเรียน หนังสือ และตำรา และตัวแปรอื่น ที่ส่ง ผลต่อนักเรียน

2.3.4 ด้านระดับการศึกษาของบิดา มีประเด็นอภิปรายดังนี้

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีบิดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็น เกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยด้าน การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญาโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาโดยตรงที่นักศึกษาผู้ใหญ่ได้รับอิทธิพลต่อการกล่อมเกลาสติปัญญาของนักศึกษาผู้ใหญ่ เหล่านี้จึงทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ข้อมูล มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

3.1 ปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกันนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ เด็กไม่ให้เกียรติและไม่ให้ความเคารพผู้ใหญ่ นักเรียนไม่ให้ความเคารพอาจารย์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62.14 ขาดความเคารพในเรื่องสิทธิและหน้าที่ และขาดระเบียบวินัยไม่เคารพในกฎหมาย

ปัญหาด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ ขาดความร่วมมือและความสามัคคีกันมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 54.63 ขาดความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และระยะเวลาทำงานร่วมกันมีน้อย

สำหรับปัญหาด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหา นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ ขาดความเชื่อมั่นในตนเองมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.71 ไม่กล้าแสดงออก ขาดเหตุผลหลงเชื่อสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ และไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ได้แก่ เรื่องเด็กไม่ให้เกียรติและไม่ให้ความเคารพผู้ใหญ่ นักเรียนไม่ให้ความเคารพอาจารย์ ขาดความร่วมมือและความสามัคคีกัน และปัญหาเรื่องขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้งนี้ปัญหาแสดงให้เห็นว่าเยาวชนของเราในปัจจุบัน อาจขาดจิตสำนึกในด้านการเคารพผู้ที่อาวุโสกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทคโนโลยี ข่าวสาร วัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามาผ่านทางสื่อต่าง ๆ มีมากขึ้นจึงทำให้เยาวชนของเราลอกเลียนแบบอย่างของทางตะวันตก เลยขาดจิตสำนึกในส่วนนี้ และทางสถาบันการศึกษา ในหลักสูตรการเรียนการสอนอาจไม่ได้เน้นเรื่องนี้อย่างจริงจัง แม้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย หลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย ไว้ในวิชาบังคับ และวิชาเลือกก็ตาม

ดังนั้นสถานศึกษาควรจะได้เอาใจใส่ ในหลักสูตรดังกล่าวให้มากขึ้น โดยจัดกิจกรรมจริงให้เยาวชนได้ปฏิบัติควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นการพัฒนาตัวเอง และจะไม่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น ซึ่ง ชีวทัศน์ นิเจนตร (2528 : 143 - 177) ได้สรุปไว้ว่า

หลักสูตรประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนมีส่วนในการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจทางการเมืองอย่างมาก โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง และวิชาสังคมศึกษา

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่ ควรสอนให้เคร่งครัดในกฎระเบียบวินัยและมีการลงโทษอย่างจริงจังมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.00 ควรสอนให้รู้จักการเคารพซึ่งกันและกัน และให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ และควรจัดกิจกรรมที่แสดงถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ส่วนด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกันและประสานงานกัน มีข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรสอนให้มีความเสียสละ มีความสามัคคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.00 ควรมีการมอบงานกันทำเป็นกลุ่ม และควรจัดกิจกรรมที่แสดงถึงการทำงานร่วมกัน

ส่วนด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหานั้น ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็ก ได้แสดงความคิดเห็นให้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.51 ควรจัดกิจกรรมที่ฝึกให้รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และควรให้การศึกษาระบายไปยังชนบทที่ห่างไกลให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเรียนการสอนในโรงเรียนควรจัดกิจกรรม หรือการสร้างสถานการณ์จำลองทางการเมืองให้กับผู้เรียนให้มากขึ้นตามที่ ชีววัฒน์ นิจนตร (2528 : 143 - 177) ซึ่งได้สรุปไว้ว่าสังคมแบบตะวันตกมีระบบอุปถัมภ์กับระบบยึดตัวบุคคลเป็นสำคัญ จึงอาจขาดความเคารพในเหตุผล ขาดความร่วมมือร่วมใจ ขาดการแบ่งแยกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม ขาดความมีใจกว้าง เพื่อให้ยอมรับทัศนะที่แตกต่างกัน มองเห็นว่าบุคคลไม่เท่าเทียมกันและยังขาดความรู้สึกว่ากิจกรรมสาธารณะ และประโยชน์ส่วนรวมสำคัญมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวนอกจากนี้ผลการสำรวจทัศนคติความภาคภูมิใจที่กระทรวงมหาดไทยจัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2532 ก็ได้ชี้ให้เห็นว่าคนไทยยังทวนไม่น้อยที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องต้องห้าม (กระทรวงมหาดไทย. 2532 : 49) ความรู้สึกในทางลบต่อกิจกรรมทางการเมือง เช่นนี้ ย่อมไม่ส่งเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนั้นสถานศึกษาหรือโรงเรียนจึงควร จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมด้านประชาธิปไตยให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป ผลการศึกษาวิจัยมีหัวข้อข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับด้านการเคารพซึ่งกันและกัน การเคารพในสิทธิและหน้าที่ การร่วมมือกันในการปฏิบัติงานการเน้นในเรื่องความเสียสละ ความสามัคคี ตลอดจน กิจกรรมที่ส่งเสริมความกล้าแสดงออกของนักศึกษาผู้ใหญ่โดยอาจสร้างสถานการณ์จำลองให้กับผู้เรียน เพื่อฝึกปฏิบัติจริง และจัดทำให้แก่ทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ

1.2 กระทรวงศึกษาธิการ ควรได้นำนักค้นพบไปจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรแบบเรียน หรือจัดทำสื่อและฝึกอบรมครูผู้สอนในเรื่องนี้

1.3 หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานคณะกรรมการการเยาวชนแห่งชาติ ควรได้นำข้อค้นพบไปใช้ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมให้แก่เยาวชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องนี้อีกทั่วประเทศ เพื่อนำข้อมูลมายืนยันเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการฝึกอบรมแก่นักศึกษาผู้ใหญ่และประชาชน

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัย เรื่องนี้กับกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะ

2.3 ควรศึกษาเรื่องนี้โดยวิธีการอื่น แต่ให้กลุ่มตัวอย่างเดิม

2.4 ควรศึกษาวิจัยปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ทุกระดับในกรุงเทพมหานคร และทั่วประเทศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- โกวิทย์ พวงงาม. บุคลิกภาพประชาธิปไตยคณะกรรมการสภาตำบลในพื้นที่ยากจน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอฉวาง และอำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคง, สำนักงานเลขาธิการ. ความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : 2535.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : พิมพ์บลิชิง, 2535.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2530) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรมวิชาการ, 2538.
- จุรีรัตน์ ชัยมาตร. ผลการใช้แรงเสริมแลกเปลี่ยนต่อพฤติกรรมไม่ทำการบ้านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปะอิน "ราชานุเคราะห์". วิทยานิพนธ์, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2525.
- ชัยพร วิชชาวุธ. การวิจัยเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : บริษัทสารมวลชน จำกัด, 2519.
- ซุดา จิตพิทักษ์. พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น. โครงการตำราวิชาการ : มุลินธมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อันดับ 4, 2525.
- ธีรวัฒน์ นิเจนตร. พัฒนศึกษาศาสตร์. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา. วิทยาลัยครูภูเก็ต, 2528.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2527.
- ถม ทรัพย์เจริญ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคำชะอีโขงแก้ว จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. ประชาธิปไตย : ความหมายปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิตใจ. วารสารธรรมศาสตร์ 3, 2517.
- _____. การเมืองการบริหารไทยการระบอบชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ธงชัย ลักคณสุวรรณ์. การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตย. บริณณานิพนธ์.

ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517.

นพดล สำเภาเงิน. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยของประชาชนในประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.

บพณีย์ รัตติวัฒนา. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517.

ประสาธน์ อิศรบริดา. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2532.

พุทธทาสภิกขุ. การศึกษาของโลกปัจจุบัน การศึกษาคืออะไร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หนังสือธรรมบูชา. ม.ป.ป.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และพลศักดิ์ จิระไกรศรี. วัฒนธรรมทางการเมืองไทย. สมาคม

สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงรุ่ง, 2524.

พรพจน์ พรหมสวัสดิ์. ค่านิยมอาวูโสและลักษณะประชาธิปไตยของกรรมการสโมสรนักศึกษา

วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

พวงแก้ว โคจรานนท์. บุคลิกภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองอุดรธานี.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์สังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2533.

ภิญโญ สาธร. อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2535.

มนูญ รูปขจร, พ.อ.. ลักษณะทางสังคมของสมาชิกวุฒิสภากับอุดมการณ์ประชาธิปไตย.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

มัน พัดไธย. คำคน : บทบรรทัดประวัติศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ : สยามโพสต์, 2537.

มหาดไทย, กระทรวง. สรุปผลการสัมมนาเรื่องการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2532.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. ทัศนะทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2518.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ดิกษาพร, 2528.

วิชัย คันศิริ. รัฐธรรมนูญประเทศตะวันตกและไทย : กรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์และกฎหมาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2536.

_____. วิสัยทัศน์ของสังคมและการศึกษาไทยยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : สมาคมนักเรียนทุนรัฐบาลไทย, 2538.

วิสุทธิ โพธิ์แท่น. ประชาธิปไตย : แนวความคิดและตัวแบบประชาธิปไตยในอุดมคติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

วิวรรธ พิบูลย์. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.

_____. กระทรวง. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

_____. กระทรวง. กรมสามัญศึกษา. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. ลาดพร้าว, 2535.

সাধারণসুখ, กระทรวง. เอกสารสัมมนาบทบาทขององค์กรนอกทบวงมหาวิทยาลัยในการจัดการอุดมศึกษา. สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข, 2538.

สาโรช บัวศรี. ความหมายของประชาธิปไตยในแง่ของการศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2520.

สุนทร โคตรบรรเทา. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์, 2524.

สุโท เจริญสุข. สังเขปจิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : เทพนิมิตรการพิมพ์, 2520.

สนธยา พลศรี. บุคลิกภาพประชาธิปไตยของครูในพื้นที่แทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2525. อัดสำเนา.

สุจิต บุญบงการ. นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาการเมืองของไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

สุนทร จันทรรตรี. การประณตศึกษากับประชาธิปไตย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

Carlton Clymer Rodee, James Totton Anderson, and Carl Quimly Christol. Introduction to Political Science. 2 nd. ed. International Edition. Tokyo : Mc Grow - Hill Kogahusha, 1967.

Englehardt, Carrall Lee. The Common School and Ideal Citizen. Iowa, 1970.

Lester W, Milbrath and M.L Goel, Political Participation : How and Why Peopl Get Involved in Ploitics. Chicago : Rand Menally, 1977.

Massialas, Byron G. Citizenship and Ploitical Socialization. 1969. The Thailand Development Research Institute Foundation. Educational Options for Future of Thailand. Chonburi : Ambassador City Jomtien, 1991.

Tunsiri, Vichai. Secondary Education in Thailand. Bangkok : office of the National Education Commission Thailand, 1994.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. กร.วิชัย ตันศิริ	ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
2. รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา	ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. ดร.วิเชียร เกตุสิงห์	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
4. ดร.สิริพร บุญญานันท์	ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย และแผนภาค
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
5. นางสาวมยุรี จารุปาน	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านวิจัย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ทม 1007/4054

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กันยายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธาตุทอง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวศิริพร กิจเกื้อกูล เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธี
เรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ประธาน

ดร.วิชัย ตันศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตไคร้ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนในระดับมัธยม
ปลายตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/4054

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กันยายน 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางศิริพร กิจเกื้อกูล เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธี
เรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ประธาน

ดร.วิชัย ตันศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนในระดับมัธยม
ปลายตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/4054

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กันยายน 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางศิริพร กิจเกื้อกูล เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธี
เรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ประธาน

ดร.วิชัย ตันศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิติโคร์ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนในระดับมัธยม
ปลายตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2581119

ที่ ทบ 1007/4054

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กันยายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวศิริพร กิจเกื้อกูล เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้ี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธี
เรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ประธาน

ดร.วิชัย ต้นศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนในระดับมัธยม
ปลายตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้ี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258 1119

ที่ ทม 1007/4054

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กันยายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโยธินบูรณะ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางศิริพร กิจเกื้อกูล เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธ
ีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ประธาน

ดร.วิชัย ตันศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธเรียนแบบชั้นเรียนในระดับมัธยม
ปลายตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2534110

ที่ พบ 1007/4054

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กันยายน 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางศิริพร กิจเกื้อกูล เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธี
เรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ประธาน

ดร.วิชัย ตันศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนในระดับมัธยม
ปลายตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2531110

ที่ ทม 1007/4054

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กันยายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัฒนาบรรดิน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางศิริพร กิจเกื้อกูล เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธี
เรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ประธาน

ดร.วิชัย ตันศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนในระดับมัธยม
ปลายตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2534110

ที่ ทม 1007/4054

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กันยายน 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคุลีธาราม

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางศิริพร กิจเกื้อกูล เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธี
เรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร ไตรบรรเทา ประธาน

ดร.วิชัย ตันศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้ให้นักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนในระดับมัธยม
ปลายตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 253 1119

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่

วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาผู้ใหญ่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อมูลจากการสอบถามจะนำไปวิเคราะห์ และสรุประดับปัญหาที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรมประชาธิปไตยแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ในระบบโรงเรียน และประชาชนทั่วไป จึงขอให้ท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามแต่ละข้อตามความคิดเห็นของท่านที่เห็นว่า เป็นจริง พร้อมกับให้ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ประกอบด้วย

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มีระดับ 3 ด้าน คือ ด้านมีความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกัน และประสานงานกัน และด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมที่มีได้ระบุไว้ในแบบสอบถามพร้อมทั้งปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

ตอนที่ 1

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ ปี

3. อาชีพ

() มีงานทำ (โปรดระบุ)

() ไม่มีงานทำ

4. ระดับการศึกษาของบิดา

() ประถมศึกษา และต่ำกว่า

() .มัธยมศึกษาตอนต้น และสูงกว่า

ตอนที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / หาระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ	พฤติกรรมประชาธิปไตย	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	<u>สิทธิ: 844</u> : ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน ในที่สุดยามคับขันทุกคนก็ต้องดูแล ผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะ ละเมิดสิทธิของผู้อื่นบ้าง ก็อาจต้องทำ					
2	เราไม่จำเป็นต้องเคารพกฎกติกาซึ่ง เราไม่ได้มีส่วนสร้างขึ้น					
3	ในสังคมไทยปัจจุบัน คนเลี้ยง กฎหมายได้เป็นคนเก่ง					
4	ในเวลาที่ยังคิดเมื่อเห็นสัญญาณ ไฟแดง ถ้าไม่มีคนมาด้านซ้ายและ ขวาก็ขับไปได้เลย ไม่จำเป็นต้อง หยุดรอไฟแดงเพื่อไม่ให้เสียเวลา... ..					
5	การโจมตีกันด้วยถ้อยคำต่าง ๆ เช่น "โจรปล้นแผ่นดิน ไร้อัจจะ" เป็นเรื่องธรรมดาในระบอบ ประชาธิปไตย					

ข้อ	พฤติกรรมประชาธิปไตย	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
6	สังคมปัจจุบันควรยอมรับผู้นำที่ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะมีปัญหา คอร์รัปชันบ้าง					
7	ในการตัดสินใจควรจะต้องเลือกกระทำ สิ่งที่ถูกกฎหมายมากกว่าทำตามใจคน					
8	เมื่อโดนรังแกโดยไม่เป็นธรรม ควร ต่อสู้โดยวิธีทางตามกฎหมาย					
9	เมื่อเห็นของโรงเรียนเสียหายโดยที่ เราไม่ได้กระทำ ไม่จำเป็นต้องแจ้ง ให้ทางโรงเรียนทราบ					
10	ผู้ถูกลงโทษควรถามถึงสาเหตุที่ถูก ลงโทษก่อน					
11	นักศึกษาผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเข้ามา เรียนตรงตามเวลาทุกวัน					
12	ถ้าถนนว่างก็ไม่จำเป็นต้องข้ามทาง ม้าลาย หรือสะพานลอยข้ามถนน ..					
13	การเคารพธงชาติในยุคสมัยนี้ ค่อนข้างล้าสมัย					

ข้อ	พฤติกรรมประชาธิปไตย	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	<u>ด้านการแบ่งปันกันร่วมงานกัน และ</u> <u>ประสานงานกัน</u> งานที่ได้รับมอบให้ทำเป็นกลุ่ม หาก กลัวว่าจะล่าช้าก็ควรรับไปทำ คนเดียว					
2	ควรหลีกเลี่ยงการประชุมถ้าเห็นว่า ได้รับประโยชน์ไม่คุ้มค่าและเป็นสิ่ง ที่น่าเบื่อ					
3	ในการทำงานที่ร่วมกันรับผิดชอบ หลาย ๆ คนบางครั้งก็ไม่ควรพูด อะไรที่ขัดแย้งกับผู้อื่น เพื่อจะได้ไม่ถูกเกลียดชัง					
4	หากได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งที่ ไม่ชอบก็ควรถอนตัว					
5	ในการเลือกผู้นำของนักศึกษาผู้ใหญ่ ไม่จำเป็นต้องหาเสียงเพราะน่าเบื่อ					
6	ถ้าแม้เราจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะ เป็นกรรมการ แต่เราก็ไม่สมัครเพื่อ หลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดในอนาคต					
7	หากขาดเราไปเสียหนึ่งคน งาน ของกลุ่มก็ยังไม่เสียหายอะไร					

ข้อ	พฤติกรรมประชาธิปไตย	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
8	หากร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้ งานเข้า					
9	แม้เสียงส่วนใหญ่จะตกลงกันแล้ว แต่ถ้าไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็คงไม่ควรยอมรับ					
	<u>ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการ</u> <u>แห่งปัญญา</u>					
1	การคบเพื่อนซึ่งเป็นคนต่างศาสนา เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม					
2	เราควรหาพรรคพวกไว้ให้มาก เพื่อช่วยยกมือออกเสียงสนับสนุน ความคิดของพวกเรา					
3	คนที่เรียนจบจากในระบบโรงเรียน ความรู้มากกว่าคนที่เรียนด้วย ตนเองจากนอกระบบโรงเรียน ...					
4	หากคนอื่นผลิตสินค้าขึ้นมาผู้คนเห็นว่า ไม่ดี เราก็คงไม่ควรสนใจ					
5	ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เปลี่ยนจากนับถือ ศาสนาหนึ่ง ไปนับถือศาสนาอื่น เป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ					
6	คนยากจนส่วนมากจะเป็นคนโง่ ...					

ข้อ	พฤติกรรมประชาธิปไตย	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
7	ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายถ้าต้อง เดินกับคนที่หน้าตาขี้เหร่					
8	ข้าพเจ้าสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจะได้ไม่อายเพื่อน					
9	ข้าพเจ้าเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะ คลี่คลายได้เองโดยไม่จำเป็นต้อง เข้าไปยุ่งเกี่ยว					
10	ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมนุษย์แข็งแรง เหตุผลเพื่อให้เข้าใจกัน ก็คง ไม่มีเหตุทะเลาะเบาะแว้งหรือทำ สงครามกัน					

ตอนที่ 3

แบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม

คำชี้แจง โปรดเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการฝึกอบรม นอกเหนือ จากที่ท่านตอบมาแล้วในตอน 2 ต่อไป

1. ด้านการมีความเคารพซึ่งกันและกัน

ปัญหา.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

2. ด้านการแบ่งปันร่วมงานกัน และประสานงานกัน

ปัญหา.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

3. ด้านการมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญหา

ปัญหา.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวศิริพร ชื่อสกุล กิจเกื้อกูล

เกิดวันที่ 29 เดือน มกราคม พุทธศักราช 2498

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 3/10 ซอยแสงอนสรณ์ 1 ต. สวนใหญ่
อ.เมือง จ.นนทบุรี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 7

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2514 มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสตรีนนทบุรี

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2516 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนสตรีวิทยา กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2519 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์)

จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2538 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร